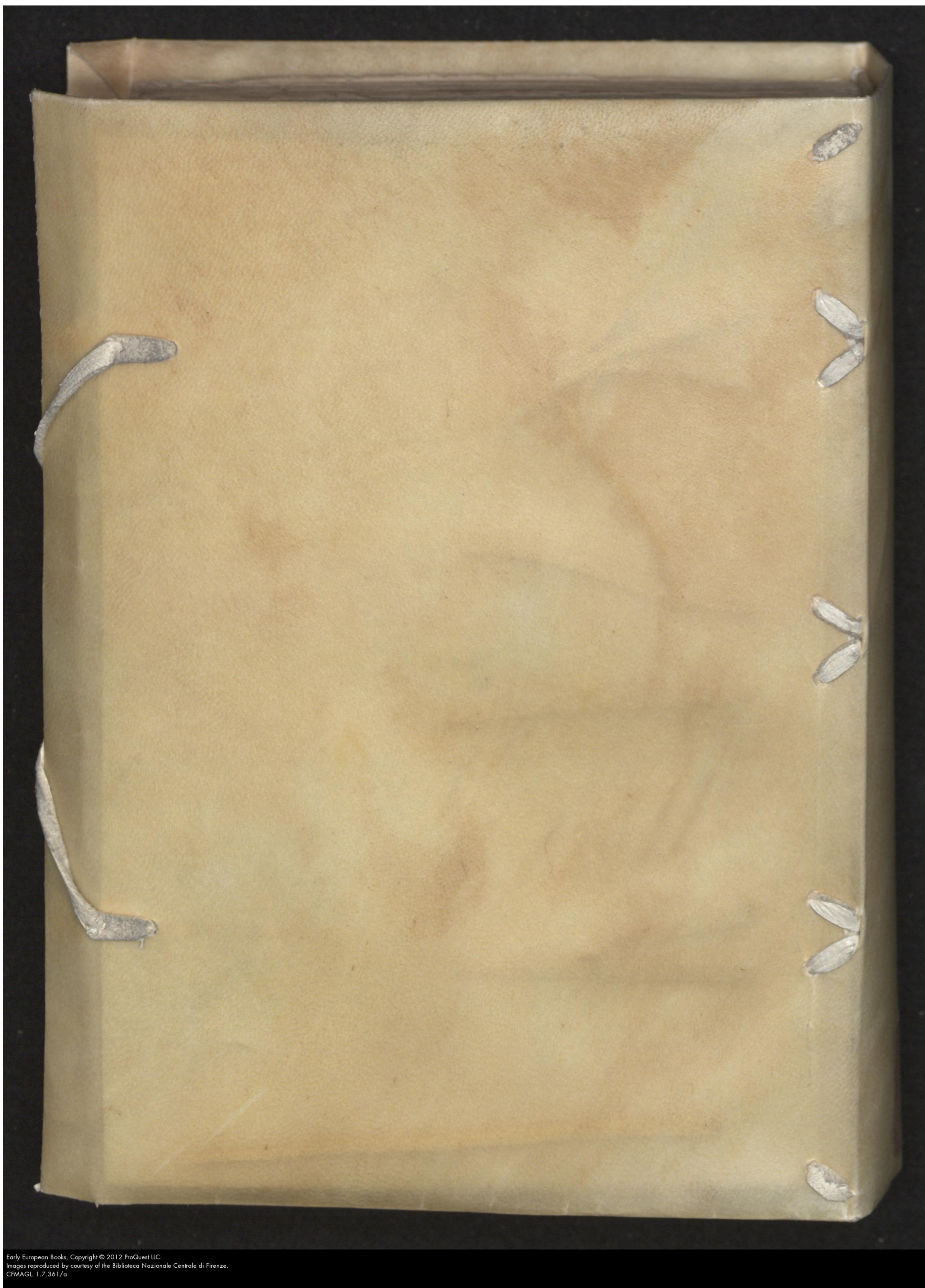

1
7
361

ἘΚ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΤΙΜΑΊΟΥ ΤΜΗ͂ΜΑ ΤῸ ΤΩ͂Ι ΚΙΚΈΡΩΝΟΣ ΠΕΡῚ ΓΑΝΤῸΣ ΒΙ-ΒΛΊΩΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥ͂Ν.

EX PLATONIS TIMAEO PARTIcula, Ciceronis de Vniuersitate libro respondens.

Qui duo libri inter se coniuncti & respondentes, nunc primùm opera Ioachini Perionij Benedictini Cormœriacini, proferuntur in lucem.

PARISIIS
Apud Ioannem Lodoicum Tiletanum, ex aduerso collegij Remensis.
M. D XL.

M VLTA sunt à nobis & in Academicis cõscripta contra Physicos, & sæpe P. Nigidio Carneadeo more & modo disputata. Fuit enim vir ille quum cæteris artibus, quæ quidem dignæ libero essent, ornatus omnibus: tum acer inuestigator, & diligens earum rerum quæ à natura inuolutæ videntur. Deniq; sic iudico, post illos nobiles Pythagoreos, quorum disciplina extincta est quodammodo, quũ aliquot secula in Italia Siciliáq; viguissent, hunc extitisse qui illam renouaret. Qui quum me in Ciliciam proficiscentẽ Ephesi expectauisset, Romam ex legatione ipse decedens, venissétq; eodem Mitylenis me salutandi & visendi caussa Cratippus, Peripateticorum omnium, quos quidem ego audierim, meo iudicio facile princeps, perlibẽter & Nigidium vidi, & Cratippum cognoui. Ac primum quidem tempus salutationibus, reliquum percontatione consumpsimus.

QVID est quod semper sit, neque vllum habet ortum? & quod gignatur, nec vnquam sit? quorum alterũ intelligentia & ratione comprehẽditur, quod vnum atq; idem semper est: alterum quod affert opinionẽ sensus, rationis expers, quod totum opinabile est, id gignitur, & interit, nec vnquã esse verè potest. Omne autẽ quod gignitur, ex aliqua caussa gigni necesse est. Nullius enim rei caussa remota, reperiri origo potest. Quocirca si is qui aliquod munus efficere molitur, eã speciem quæ semper eadẽ est, intuebitur, atq; eam sibi proponet exemplar, præclarum opus efficiat necesse est. Sin autẽ illã quæ gignitur, nunquam illam quam expetet pulchritudinem consequetur. Omne igitur cælum siue mundus, siue quo alio vocabulo gaudet, hoc à nobis nũcupatus sit: de quo id primum consideremus quod principio est in omni quæstione considerandum, semper ne fuerit nullo generatus ortu, an ortus sit ab aliquo temporis principatu. quandoquidem cernitur, & tangitur, & est vndique corporatus. Omnia autem talia sensum mouent: sensus autem mouẽtia quæ sunt, eadẽ in opinatione

ἘΚ ΠΛΆΤΩΝΟΣ ΤΙΜΑΊΟΥ ΤΜΗ͂ΜΑ ΤῸ ΤΩ͂Ι ΚΙΚΈΡΩΝΟΣ ΠΕΡῚ ΠΑΝΤῸΣ ΒΙΒΛΊΩΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥ͂Ν.

EX PLATONIS TIMAEO PARTICULA, Ciceronis de Vniuersitate libro respondens.

Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν, πρῶτον διαιρετέον τάδε. τί τὸ ὂν μὲν ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον; καὶ τί τὸ γιγνόμενον μὲν, ὂν δὲ οὐδέποτε; τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν, ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν. τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου, δοξαστόν, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι, παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν. ὅτου μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεί, τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παραδείγματι τὴν ἰδέαν καὶ δύναμιν ἀπεργάζεται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν. οὗ δ' ἂν εἰς τὸ γεγονὸς γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν. ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς, ἢ κόσμος, ἢ καὶ ἄλλο ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὀνομάσθω. σκεπτέον οὖν δὴ περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεί, γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς τινος ἀρξάμενος, γέγονεν. ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά. τὰ δὲ αἰσθητά, δόξῃ

confidunt, quæ ortum habere, gigniq; diximus. Nihil autẽ gigni posse sine causis. Atq; illum quidem quasi parentem huius vniuersitatis inuenire difficile, & cũ iam inueneris, indicare in vulgus nefas. Rursus igitur videndũ, ille fabricator tãti operis, vtrum sit imitatus exemplar, id ne quod semper vnũ & idem & sui simile, an id, quod generatũ ortũmq; dicimus. Atqui si pulcher est hic mũdus, si probus eius artifex, profectò speciem æternitatis imitari maluit. Sin secus, quod ne dictu quidem fas est, generatum exẽplum est pro æterno secutus. Nõ igitur dubiũ quin æternitatẽ maluerit exequi, quãdoquidem neque mundo quicquã pulchrius, neq; eius ædificatore præstantius. Si ergo generatus, ad id est effectus, quod ratione sapientiáq; cõprehẽditur, atq; immutabili æternitate cõtinetur. Ex quo efficitur, vt sit necesse hunc quẽ cernimus mũdum, simulacrum æternũ esse alicuius æterni. Difficillimũ autem est in omni cõquisitione rationis, exordium. De his igitur quæ diximus, hæc sit prima distinctio, in omni oratione cum his rebus de quibus videtur, explicata cognatio. Itaque cum de re stabili & immutabili disputatur, oratio talis sit, qualis sit illa, quæ neq; redargui, neq; cõuinci potest. Cum autẽ ingressa est imitata & efficta simulacra, bene agi putat, si similitudinẽ veri cõsequatur. Quãtum enim ad id quod ortum est, æternitas valet, tantũ ad fidẽ veritas. Quocirca si forte de deorum natura, ortúq; mũdi disserẽtes, minus id quod habemus, animo consequimur, vt tota dilucide & planè oratio exornata sibi cõstet, & ex omni parte secũ ipsa cõsentiat: haud sanè erit mirũ, contẽtiq; esse debetis, si probabilia dicẽtur. Aequũ est enim meminisse, & me qui disserã hominẽ esse & vos qui iudicatis, vt si probabilia dicẽtur, nil vltra requiratis. Quæramus igitur causam quæ eũ impulerit qui hæc machinatus sit, vt originẽ rerũ & molitionẽ nouã quæreret: Probitate videlicet præstabat, probus autẽ inuidet nemini. Itaq; omnia sui similia generauit. Hæc nimirũ gignẽdi mũdi causa iustissima. Nã cũ cõstituisset Deus bonis omnibus explere mundum, mali nihil admiscere

περιληπτὰ μετ' αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη. τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον, καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν. τόδ' αὖ πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο. πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ γεγονός; εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος, ὅτε δημιουργὸς ἀγαθὸς, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν. εἰ δὲ, ὃ μηδ' εἰπεῖν τινι θέμις, πρὸς τὸ γεγονός. παντὶ δὲ σαφὲς, ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον, ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δ' ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος, πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει περιληπτὸν, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον, δεδημιούργηται. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ, καὶ πᾶσα ἀνάγκη τόνδε τὸν κόσμον, εἰκόνα τινὸς εἶναι. μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος καὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς διοριστέον, ὡς ἄρα τοὺς λόγους ὧνπέρ εἰσιν ἐξηγηταὶ, τούτων αὐτῶν καὶ συγγενεῖς ὄντας. τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου, καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς, μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθ' ὅσον ἀνελέγκτοις προσήκει λόγοις εἶναι, καὶ ἀκινήτοις, τούτου δεῖ μηδὲν ἐλλείπειν. τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος, εἰκότας. ἀνάλογόν τε ἐκείνων ὄντας, ὅτι περ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν, ὦ Σώκρατες, πολλὰ πολλῶν εἰπόντων περὶ θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, μὴ δυνατοὶ γιγνώμεθα πάντῃ πάντως αὐτοὺς αὐτοῖς ὁμολογουμένους λόγους καὶ ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι, μὴ θαυμάσῃς. ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν χρή. μεμνημένον, ὡς ὁ λέγων ὑμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥστε περὶ τούτων, τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομένους, πρέπει μηδὲν ἔτι πέρα ζητεῖν. (ΣΩ. Ἄριστα ὦ Τίμαιε, παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ νόμον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε.) ΤΙ. λέγωμεν δὴ, δι' ἣν αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. ἀγαθὸς ἦν. ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίνεται φθόνος. τούτου δ' ἐκτὸς ὢν, πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὐτῷ. ταύτην δὲ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος, ὀρθότατα ἀποδέχοιτ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν

quoad natura pateretur, quicquid erat quod in cernẽdi sensũ caderet, id sibi adsũpsit, nõ tranquillũ & quietũ, sed immoderatè agitatũ & fluctuãs. Ideóq; ex inordinato in ordinẽ adduxit. hoc enim iudicabat esse prȩstãtius. Fas aũt nec est, nec vnq̃ fuit, quicq̃ nisi pulcherrimũ facere eũ qui esset optimus. Quũ rationem igitur habuisset, reperiebat nihil esse eorum, quæ natura cernerẽtur, nõ intelligens intelligente in toto genere præstãtius: intelligẽtiam autem nisi in animo nulla alia in natura posse reperiri. quocirca intelligentiã in animo, animũ cõclusit in corpore. Sic ratus est opus illud effectum esse pulcherrimũ. Quã ob caussam nõ est cunctandum profiteri, si modo inuestigari aliquid cõiectura potest, hunc mundum animal esse, idq; intelligens, & diuina prouidẽtia cõstitutum. Hoc posito, quod sequitur videndum est, cuiusnã animãtium deus in fingendo mũdo similitudinem secutus sit. Nullius profectò eorum quidem quæ sunt nobis nota animãtia. Sunt enim omnia in quædam genera partita, aut inchoata, nulla ex parte perfecta. Imperfecto autem nec absoluto simile, pulchrũ esse nihil potest. Cuius ergo omne animal quasi particula quædam est, siue in singulis, siue in diuerso genere cernatur, eius similem mũdum esse dicamus. Omnes igitur qui animo cernũtur, & ratione intelliguntur animãtes, cõplexu rationis & intelligentiæ, sicut homines hoc mundo, & pecudes, & omnia quæ sub aspectum cadunt, cõprehenduntur. Quod enim pulcherrimũ in rerum natura intelligi potest, & quod ex omni parte absolutissimum est. quum deus similem mũdum efficere vellet, animal vnum aspectabile, in quo omnia animalia cõtinerentur, effecit. Rectẽ ne igitur vnum mũdum dixerimus, an sint plures, & innumerabiles, dictu verius & melius. Vnus profectò, si quidem factus est ad exẽplum. Quod enim omnẽs animanteis eos, qui ratione intelliguntur cõplectitur, id non potest esse cum altero. Rursus enim alius animans, qui eum contineat, sit necesse est, cuius partes sint animãtes superiores. Cælúmq; hoc simulacrũ illius vltimi sit, non proximi. Quorũ ne quid accideret, atq; vt

εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν, οὐχ
ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν
αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄ-
μεινον. θέμις δ' οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλι-
στον. λογισάμενος οὖν εὕρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν οὐδὲν ἀνόη-
τον, τοῦ νοῦν ἔχοντος, ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί ποτ' ἔργον. νοῦν δ'
αὖ χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέσθαι τῳ. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόν-
δε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δ' ἐν σώματι συνιστὰς, τὸ πᾶν ξυνετε-
κταίνετο ὅπως ὅτι κάλλιστον εἴη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργα-
σμένος. οὕτω οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν, τόνδε τὸν κόσμον
ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε, τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι πρό-
νοιαν. τούτου δ' ὑπάρχοντος αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τίνι τῶν
ζῴων αὐτὸ εἰς ὁμοιότητα ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησε. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴ-
δει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς οὐδέν ποτ'
ἂν γένοιτο καλόν. οὗ δ' ἔστι τἆλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, πάν-
των ὁμοιότατον αὐτῶν εἶναι τιθῶμεν. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῷα πάντα
ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς, ὅσα τε
ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ
κατὰ πάντα τελέῳ μάλιστ' αὐτὸν θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς, ζῷον ἓν ὁρα-
τὸν, πάνθ' ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ συγγενῆ ζῷα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ συνέστη-
σε. πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπεί-
ρους, λέγειν ἦν ὀρθότερον; ἕνα. εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδη-
μιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῷα, μεθ'
ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἄν ποτ' εἴη. πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τὸ περὶ
ἐκείνω δέοι ζῷον, οὗ μέρος ἂν ἤτην ἐκείνω, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν, ἀλλ'
ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι. τὸ δ' ἂν ἀφομοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον.
ἵνα οὖν τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζῴῳ, διὰ

hic mundus esset animāti absoluto simillimus hoc ipso q solus atq; vnus esset: idcirco singularem Deus hunc mundū atq; vnigenā procreauit. Corporeū autē & aspectabile itémq; tractabile omne necesse est esse, quod natum est. Nihil porro igni vacuū videri potest, nec vero tangi, quod careat solido, solidū autē nihil quod terræ sit expers. Quāobrem mundum efficere moliens Deus, terrā primum ignémq; iungebat. Omnia autē duo ad cohærēdum tertiū aliquid requirūt, & quasi nodū vinculúmq; desyderāt. Sed vinculorum id est aptissimū atq; pulcherrimū, quod ex se atq; de his quæ astringit q̄ maximè vnū efficit. id optimè assequitur, quæ græcè ἀναλογία, latinè (audēdum est enim, quoniā hæc primum à nobis nouantur) cōparatio proportióve dici potest. Quādo enim trium vel numerorū, vel figurarum, vel quorūcunq; generum cōtingit, vt quod mediū sit, vti primū proportione, ita id postremo cōparetur, vicissímq; vt extremū cum medio, sic mediū cum primo cōferatur: id quod mediū est, tum primū sit, tum postremū, postrema verò & prima media fiunt. Ita necessitas cogit, vt eadē sint quæ deiuncta fuerunt. Eadē autem cum facta sint, efficitur, vt omnia sint vnū. Quòd si vniuersitatis corpus planū & æquabile explicaretur, neq; in eo quicq̄ esset requisitū, vnum interiectum mediū & seipsum & ea quibus esset interpositum colligaret. Sed cum soliditas mūdo quæreretur, solida autē omnia, vno medio nunq̄ duobus semper copulētur: ita contigit, vt inter ignē & terrā aquā Deus aerémq; poneret, eáq; inter se cōpararet ac proportione cōiungeret, vt quēadmodum ignis aeri, sic aer aquæ, quódque aer aquæ, id aqua terræ proportione redderet. Qua ex cōiunctione cælum ita actū est, vt sub aspectum & tactū cadat. Itaq; & ob eā causam, & ab iis rebus numero quatuor, mundi est corpus effectum, ea cōstructum proportione quā dixi. Ex quo ipse se cōcordi quadam amicitia & charitate cōplectitur, atq; ita aptè cohæret, vt dissolui nullo modo queat, nisi ab eodē à quo est ligatus. Earum autē quatuor rerum, quas supra dixi, sic in omni mūdo oēs partes collocatæ

ταῦτα οὔτε δύο, οὔτ᾽ ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους. ἀλλ᾽ εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς, ἔστι τε καὶ ἔσται. σωματοειδὲς δὴ καὶ ὁρατὸν, ἁπτόν τε δὲ δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι. χωρισθὲν δὲ τε πυρὸς, οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν ἄνευ τινὸς στερεοῦ. στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς. ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος συνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς ἐποίει. δύο δὲ μόνω ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς, οὐ δυνατόν. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινα ἀμφοῖν ξυναγωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ ὁ κάλλιστος, ὃς ἂν αὑτὸν καὶ τὰ ξυνδούμενα, ὅτι μάλιστα ἓν ποιῇ. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ἀποτελεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν εἴτε ὄγκων εἴτε δυνάμεων ὡντινωνοῦν ᾖ τὸ μέσον, ὅτι περ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτὸ, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν αὖθις ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ πρῶτον, αὖ μέσα ἀμφότερα. πάνθ᾽ οὕτως ἐξ ἀνάγκης ταὐτὰ εἶναι ξυμβήσεται. τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις, ἓν πάντα ἔσται. εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μὲν, βάθος δὲ μηδὲν ἔχον, ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν ἐξήρκει τά τε μεθ᾽ αὑτῆς ξυνδεῖν καὶ ἑαυτὴν. νῦν δὲ στερεὸν μὲν αὐτὸν προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συναρμόττουσιν. οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς, ὕδωρ ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θεὶς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ᾽ ὅσον ἦν δυνατὸν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅτι πῦρ πρὸς ἀέρα, τοῦτο ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅτι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, τοῦθ᾽ ὕδωρ πρὸς γῆν. ξυνέδησε καὶ ξυνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων καὶ τὸν ἀριθμὸν τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι᾽ ἀναλογίας ὁμολογῆσαν. φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥστ᾽ εἰς ταὐτὸν αὑτῷ ξυνελθὸν ἄλυτον ὑπὸ τῶν ἄλλων, πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος γενέσθαι. τῶν δὲ δὴ τεττάρων, ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου σύστασις. ἐκ γὰρ πυρὸς παντὸς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς ξυνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνιστάς.

μόριον οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολείπων. τάδε δια-
νοηθεὶς, πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῶον τέλεον ἐκ τε-
λέων τῶν μορίων εἴη. πρὸς δὲ τούτοις ἓν, ἅτε οὐχ ὑπολελειμ-
μένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτ' ἂν γένοιτο. ἔτι δὲ, ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνο-
σον ᾖ, κατανοῶν ὡς χ ξυνιστᾶ τὰ σώματα θερμὰ καὶ ψυχρὰ
καὶ πάνθ' ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιϊστάμενα ἔξωθεν καὶ
προσπίπτοντα ἀκαίρως λύει, καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα,
φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε, ἓν
ὅλον ἐξ ἁπάντων τέλεον καὶ ἀγήρων καὶ ἄνοσον, αὐτὸν ἐτεκτήνα-
το, καὶ σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ ξυγγενές. τῷ γὰρ
τὰ πάντ' ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλλοντι ζώῳ, πρέπον ἂν
εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ πάντα ὁπόσα σχήματα. διὸ
καὶ σφαιροειδὲς ἐκ μέσου πάντη πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέ-
χον, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνεύσατο πάντων τελεώτατον, ὁμοιό-
τατόν τε αὐτῷ ἑαυτῷ σχημάτων, νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅ-
μοιον ἀνομοίου. λεῖον δὲ δὴ κύκλῳ πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπη-
κριβοῦτο πολλῶν χάριν, ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδέν. ὁ-
ρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν, οὐδ' ἀκοῆς, οὐδὲ γὰρ ἀκου-
στόν. πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστὼς δεόμενον ἀναπνοῆς, οὐδ' αὖ
τινος ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν
δέξοιτο, τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν,
ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν, οὐδὲ προσῄει αὐτῷ ποθεν οὐδέν. οὐ γὰρ ἦν,
αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον, καὶ πάν-
τα ἐν αὐτῷ καὶ ὑφ' αὐτοῦ πάσχων καὶ δρῶν, ἐκ τέχνης γέ-
γονεν. ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ ξυνθεὶς, αὔταρκες ὂν, ἄμεινον ἔσε-
σθαι μᾶλλον, ἢ προσδεὲς ἄλλων. χειρῶν δὲ αἷς οὔτε λαβεῖν, οὔτε αὖ
τινα ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μάτην οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσά-
πτειν, οὐδὲ ποδῶν, οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας, κίνησιν
γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν
καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν. διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν αὐτῷ

ſunt,vt nulla pars huiuſce generis excederet extra, atq; in hoc vniuerſo ineſſent genera illa vniuerſa.Id ob eas cauſas,primũ vt mũdus animãs poſsit ex perfectis partib⁹ eſſe perfect⁹.Deinde,vt vnus eſſet, nulla parte vnde altera gigneretur relicta: poſtremo,ne quis morbus eũ poſsit,aut ſenectus affligere. Omnis enim coagmẽtatio corporis vel calore vel frigore vel aliqua impulſione vehemẽti labefactatur & frãgitur,& ad morbos ſenectutémq; cõpellitur. Hãc igitur habuit rationẽ, effector mundi molitórq; Deus,vt vnum opus totũ atq; perfectũ, ex omnibus totis atq; perfectis abſolueretur,quod omni morbo ſenióve careret.Formã autem & maximè ſibi cognatã & decorã dedit.A quo enim animãte omnes reliquos cõtineri vellet animãtes,hunc ea forma figurauit,qua vna omnes reliquæ formæ concluduntur.Ergo globoſus eſt fabricatus,quod σφαιροειδὴς Græci vocant, cuius omnis extremitas paribus à medio radiis attingitur.Idq; ita tornauit,vt nihil effici poſsit rotundius,nihil vt aſperitatis haberet, nihil offẽſionis,nihil incluſũ angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunoſum,omnéſque partes ſimillimæ omnium,quo ad eius præſtabat iudicio,ſimilitudinis diſsimilitudo. Omni autẽ totam figuram mundi leuitate circũdedit.Nec enim oculis egebat,quia nihil extra quod cerni poſſet,relictũ erat: nec auribus,quia ne quod audiretur quidẽ. neq; erãt aere circunfuſa extrema mundi, vt reſpirationẽ requireret.Nec vero deſyderabat aut alimẽta corporis,aut detractionẽ cõfecti & cõſumpti cibi. neq; enim vlla deceſsio fieri poterat,neq; acceſsio,neq; vero erat vnde. Ita ſe ipſe conſumptione & ſenio alebat ſui,cum ipſe per ſe & à ſe & pateretur & faceret omnia. Sic enim ratus eſt ille, qui iſta iũxit & cõdidit,ipſum ſe cõtentum eſſe mundũ,neq; egere altero.Itaq; nec ei manus affixit, quia nec capiẽdum quicq̃ erat, neq; repellẽdum:nec pedes nec alia membra, quibus ingreſſus corpore ſuſtineret. Motum enim dedit cælo eũ qui figuræ ſit aptiſsimus,qui vnus ex ſeptẽ motibus mẽtem atq; intelligentiam cohiberet.Maxima itaq; vna cõuerſione atq; eadem ipſe

circum se torquetur & vertitur. Sex autē reliquos motus ab eo separauit. itaq; eum ab omni erratione liberauit. Ad hanc igitur conuersionē quæ pedibus & manibus nō egeret, ingrediendi mēbra nō dedit Deus is qui erat, de aliquādo Deo futuro cogitās, leuē eum effecit, & vndiq; æquabilē, & à medio ad summum parē & perfectum atq; absolutum ex absolutis atq; perfectis. Animum autē vt in eius medio collocauit, ita per totū tetēdit. deinde eū circundedit corpore & vestiuit extrinsecus, cælóq; soliuago & volubili & in orbem incitato cōplexus est, ꝙ secū ipsum propter virtutē facile esse posset, nec desyderaret alterum, satis sibi notus, & familiaris. Sic Deus ille æternus hunc perfectè beatū Deum procreauit. sed animū haud ita vt modo locuti sumus, tum deniq; cū corpus ei effecisset, inchoauit. Neq; enim esset rectū, minori parere maiorē. Sed nos multa incōsyderatè ac temerè dicimus. Deus autē, & ortu & virtute antiquiorē genuit animū, eúmq; vt dominū atq; imperātem obediēti præfecit corpori, idq; molitus tali quodā est modo. Ex materia quæ indiuidua est, & quæ semper vnius modi suiq; similis, & ex ea quæ corporibus diuidua gignitur, tertiū materiæ genus admiscuit ex duobus in mediū, quod esset eiusdem naturæ & quod alterius, idq; interiecit inter indiuiduū atq; id quod esset diuiduū in corpore. Et cum tria sumpsisset, vnā in speciem tēperauit, naturámq; illā quam alterius diximus, vi cū eadē cōiunxit, fugientē & eius copulationis alienā permiscēs cū materia, cū ex trib⁹ effecisset vnū, id ipsum in ea quæ decuit mēbra partitus est. Iā partes singulas ex eodē, & ex altero, & ex materia tēperauit. Fuit autē talis illa partitio. Vnā principio partē detraxit ex toto: secundā autē primæ partis duplā. deinde tertiā quæ esset secūdæ sesquialtera, primæ tripla. deinde quartā quæ secūdæ dupla esset: quintā inde quæ tertiæ tripla: tum sextā octuplā primæ: postremo septimā, quæ septē & viginti partibus antecederet primæ. Deinde instituit dupla & tripla interualla explere, partes rursus ex toto desecās: quas interuallis ita locabat, vt in singulis essent bina media. (Vix

περιαγαγὼν αὐτὸ, ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι στρεφόμενον. τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλεν καὶ ἀπλανὲς ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην, ἅτ' οὐδὲν ποδῶν δέον, ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν, οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ, περὶ τὸν ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς, λεῖον καὶ ὁμαλὸν πανταχῆ τε ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων σωμάτων, σῶμα ἐποίησε. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὶς, διὰ παντός τε ἔτεινε, καὶ ἔτι ἔξωθεν τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψε, καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον, οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησε, δι' ἀρετὴν αὐτὸν αὑτῷ δυνάμενον ξυγγίγνεσθαι, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον, γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα, εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο. τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν. οὐ γὰρ ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου ξυνέρξας εἴασεν. ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῇ, ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν. ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ, προτέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν ἀρξομένου ξυνεστήσατο, ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε τρόπῳ. τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς. τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταὐτοῦ φύσεως αὖ πέρι καὶ τῆς τοῦ ἑτέρου, καὶ κατὰ ταὐτὰ ξυνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν, καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ. καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, ξυνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν εἰς ταὐτὸν ξυναρμόττων βίᾳ. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἕν, πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας προσῆκε διένειμεν, ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου, καὶ τῆς οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλε τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης. τὴν δ' αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης. τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας διπλῆν. πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης. τὴν δ' ἕκτην, τῆς πρώτης, ὀκταπλασίαν. ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα ξυνεπληροῦτο τά τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα. μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥστε ἐν ἑκάστῳ διαστήματι, δύο εἶναι μεσότητας.

τὴν μὲν ταὐτῷ μέρει, τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερεχομένην, τὴν δ' ἴσῳ μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην. ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων, ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα ξυνεπληροῦτο, λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον. τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως λειφθείσης, ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὅρους, ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια. καὶ δὴ τὸ μιχθὲν ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμνεν, οὕτως ἤδη πᾶν ἀπηναλώκει. ταύτην οὖν τὴν ξύστασιν πᾶσαν, διπλῆν κατὰ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέσην ἑκατέραν ἀλλήλαις, οἷον χῖ προσβαλὼν, κατέκαμψεν εἰς κύκλον, ξυνάψας αὑταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ καταντικρὺ τῆς προσβολῆς. καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ περιαγομένῃ κινήσει πέριξ αὐτὰς ἔλαβε. καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν δ' ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φορὰν ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταὐτοῦ φύσεως, τὴν δ' ἐντὸς, τῆς θατέρου. τὴν μὲν δὴ ταὐτοῦ, κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγε, τὴν δὲ θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. κράτος δ' ἔδωκε τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ. μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχιστον εἴασε, τὴν δ' ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ, ἑπτὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν ἑκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους. τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλοις καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους. Ἐπεὶ δὴ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς ξύστασις ἐγεγόνει, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο, καὶ μέσον μέσῃ ξυναγαγὼν προσήρμοττεν. ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτή τε ἐν αὑτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου πρὸς τὸν ξύμπαντα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μὲν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα καὶ ἁρμονίας ψυχὴ, τῶν νοητῶν, ἀεί τε ὄντων, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου

enim audeo dicere medietates,quas Græci μεσότητας appellāt, ſed quaſi ita dixerim ita intelligatur,erit enim planius.) Earū alterā eadē parte præſtātem extremis atq; ſuperatā,alterā pari numero præſtantē extremis pariq; numero ſuperatā.Seſquial teris autē interuallis & ſeſquitertiis,& ſeſquioctauis ſumptis ex his colligationibꝰ,in primis interuallis ſeſquioctauo interuallo ſeſquitertia omnia explebat: cū particulā ſingularū relinqueret.Eius autē particulæ interuallo relicto, habebat numerus ad numerū eandē proportionē cōparationémq; in extremis,quā habēt CCLVI. cū CCXLIII.atq; ita permixtum illud ex quo hæc ſecuerat,etiā omne cōſumpſerat. Hāc igitur omnē cōiunctionē duplicē in lōgitudinē diffidit,mediæq; accōmodans mediā, quaſi decuſſauit, deinde in orbē torſit, vt & ipſæ ſecū & inter ſe ex cōmiſſura quę è regione eſſet,iūgerētur, eóq; motu qui ſemper in eodē erat,eodémq; modo ciebatur,vndiq; eſt eos circūplexus. Atq; ita cū alterum eſſet exteriorē amplexus orbē,illum eiuſdē naturæ,hūc alterius notauit:eámque quæ erat eiuſdē detorſit à latere in dextrā partem. hanc autem citimā à media linea direxit ad læuam. Sed principatū dedit ſuperiori,quā ſolam indiuiduā reliquit. Interiorem autem cū in ſex partes cæli diuiſiſſet,ſeptē orbeis diſpares duplo & triplo interuallo moueri iuſsit,cōtrariis inter ſe curſibus,eorū autem trium fecit pares celeritates,ſed quatuor & inter ſe diſpares,& trium reliquorū.Animum igitur cum ille procreator mundi Deus ex ſua mente & diuinitate genuiſſet,tum denique omne quod erat cōcretum atq; corporeum ſubſternebat animo,interiúſq; faciebat,atq; ita mediæ mediā accommodās copulabat. Sic animus à medio profectus,extremitatē cæli à ſuprema regione rotūdo ambitu circuniecit, ſeſéq; ipſe verſans, diuinæ, ſempiternæ,ſapientiſq; vitæ induxit exordiū. Et corpus quidē cæli ſpectabile effectum eſt,animus autem oculorum effugit obtutū. Eſt aūt animus ex omnibus rationis cōtentioniſq; (ἁρμονίαι græcè) ſempiternarum rerū,& ſub intelligentiam cadētiū cōpos & particeps, quo nihil ab optimo & præſtātiſsimo

genitore melius procreatum, quippe qui ex eadem vinctus, al teráque natura, adiūcta materia temperatione trium partium & proportione compacta, se ipse conuersans, cum materiam mutabilem arripuisset, & cum rursus indiuiduam atque simplicem per quam omnis mouetur: discernit quid sit eiusdem generis, & quid alterius, & cætera diiudicat, quid cuiq; rei sit maximè aptum, quid quoque loco aut modo aut tempore con tingat, quæque distinctio sit inter ea quæ gignuntur & ea quæ sunt semper eadem. Ratio autem vera quæ versatur in iis quæ sunt semper eadem, & in eodem & in altero mouetur ipsa per sese sine voce & sine vllo sono, cum eam partem attingit qua sensus cieri potest, & orbis illius generis alterius immutatus rectus, omnia animo mentique denūtiat: tum opiniones assensionésque firmæ veræq; gignuntur. Cum autem in illis rebus vertitur, quæ manentes semper eædem non sensu, sed intelligentia continentur.

ἀρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ τῆς ταὐτοῦ καὶ τῆς θα-
τέρου φύσεως, ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοιρῶν,
καὶ ἀνάλογον μερισθεῖσα καὶ ξυνδεθεῖσα, αὐτή τε ἀνακυκλου-
μένη πρὸς αὑτήν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτη-
ται, καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅτῳ
δ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅτι τε μάλιστα καὶ
ὅπῃ καὶ ὅπως καὶ ὁπότε συμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς
ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν, καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχον-
τα ἀεί. λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θά-
τερον ὤν, καὶ περὶ τὸ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ' αὑτοῦ φε-
ρόμενος ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν
γίγνηται, καὶ ὅταν θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰών, εἰς πᾶσαν αὐτοῦ
τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι
αὖ καὶ ἀληθεῖς· ὅταν δὲ περὶ τὸ λογιστικὸν ᾖ, καὶ ὁ ταὐτοῦ κύ-
κλος εὔτροχος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης
ἀποτελεῖται. τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτε
τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ.
ὡς δὲ κινηθέν τε αὐτό, καὶ ζῶν ἐνενόησε τῶν ἀϊδίων θεῶν
γεγονὸς ἄγαλμα, ὁ γεννήσας πατήρ, ἠγάσθη τε καὶ εὐφραν-
θείς, ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενενόη-
σεν ἀπεργάσασθαι. καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῷον ἀΐδιον,
καὶ τόδε πᾶν, οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον ἀποτε-
λεῖν. ἡ μὲν οὖν ζῴου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος, καὶ τοῦτο μὲν
δὴ τῷ γεννητῷ παντελῶς προσάπτειν, οὐκ ἦν δυνατόν. εἰκόνα
δ' ἐπινοεῖ κινητήν τινα αἰῶνος ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα
οὐρανόν, ποιεῖ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνί, κατ' ἀριθμὸν ἰοῦσαν αἰώ-
νιον εἰκόνα, τοῦτον ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν. ἡμέρας γὰρ καὶ
νύκτας καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτούς, οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γε-
νέσθαι, καὶ τότε ἅμα ἐκείνῳ ξυνισταμένῳ, τὴν γένεσιν αὐ-
τῶν μηχανᾶται. ταῦτα δὲ πάντα μέρος χρόνου, καὶ τό τ'
ἦν, τό τ' ἔσται. χρόνου γεγονότος καὶ εἴδη φέροντες, λανθάνομεν
ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν,
ἔστι τε καὶ ἔσται, τῇ δὲ τὸ ἔστι μόνον, κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσ-
ήκει. τὸ δὲ ἦν, τό, τ' ἔσται, περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν

πρέπει λέγεσθαι. κινήσεις γάρ ἐστον. τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταυτὰ ἔχον ἀκινήτως, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι ποτε. οὐδὲ γεγονέναι νῦν, οὐδ᾽ εἰς αὖθις ἔσεσθαι, τὸ παράπαν τε οὐδὲν ὅσα γένεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προσῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνά τε μιμουμένου, καὶ κατ᾽ ἀριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν εἴδη. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, τό τε γεγονὸς εἶναι γεγονὸς, καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον, ἔτι δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον, καὶ τὸ μὴ ὄν, μὴ ὂν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἀκριβῶς λέγομεν. περὶ μὲν οὖν τούτων τάχ᾽ ἂν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι. χρόνος δ᾽ οὖν μετ᾽ οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γένηται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς αἰωνίου φύσεως. ἵν᾽ ὡς ὁμοιότατος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ. τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα, πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν. ὁ δ᾽ αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα χρόνον γεγονώς τε καὶ ὢν καὶ ἐσόμενός ἐστι μόνος. ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῇ χρόνος ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπίκλην ἔχοντα πλανητὰ, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γέγονε. σώματα δ᾽ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας ὁ θεὸς, ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔει ἑπτὰ οὔσας, ὄντα ἑπτά. σελήνην μὲν εἰς τὸν περὶ γῆν πρῶτον. ἥλιον δ᾽ εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς. ἑωσφόρον δὲ καὶ τὸν ἱερὸν ἑρμοῦ λεγόμενον, εἰς τὸν τάχει μὲν ἰσόδρομον ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν δ᾽ ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ δύναμιν, ὅθεν καταλαμβάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται κατὰ ταῦτα ὑπ᾽ ἀλλήλων ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ ἑρμοῦ καὶ ὁ ἑωσφόρος. τὰ δ᾽ ἄλλα, οἷς δὴ καὶ δι᾽ ἃς αἰτίας ἱδρύσατο, εἴ τις ἐπεξίοι πάσας, ὁ λόγος πάρεργος ὢν, πλέον ἂν ἔργον, ὧν ἕνεκα λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ᾽ ἂν κατὰ σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως. ἐπειδὴ δὲ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκαστον ἀφίκετο φορὰν, τῶν ὅσα ἔδει ξυναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα δεθέντα ζῷα ἐγεννήθη, τό τε προσταχθὲν ἔμαθε, κατὰ δὴ τὴν θατέρου φορὰν πλαγίαν οὖσαν, διὰ τῆς ταυτοῦ φύσεως ἰοῦσάν τε καὶ κρατουμένην. τὸ μὲν μεῖζονα αὐτῶν,

vt terram Lunæ cursus proximè ambiret, eiq; supra terrã proxima Solis circunuectio esset. Lucifer deinde & sancta Mercurii stella, cursum habent Solis celeritati parẽ, sed vim quandã contrariam, concursatione, quã inter se habent Lucifer, Mercurius, Sol, alii alios vincunt, vicissimq; vincũtur. Reliquorũ syderum quæ causa collocandi fuerit, quæq; eorum sit collocatio, in sermonem alium differẽdum est, ne in eo quod attingẽdum fuit, q̃ in eo cuius causa attigimus maior ponatur oratio. Quãdo igitur vnumquodq; eorũ syderum cursum decorum est adeptum, ex quibus erat motus temporis cõsignandus, colligatisq; corporibus vinculis animalibus, cum animalia orta sunt, eáq; imperio parêre didicerunt, tunc ex alterius naturæ motione transuersa in eiusdem naturæ motum incurrẽtia, in eâq; hærentia atq; impedita: cũ alia maiorem lustrarent orbẽ,

alia minorē, tardiúsq; maiorē, celeriúsq; minorē, motu vnius eiusdēmq; naturæ: quæ velocissimè mouebantur, ea celeritate vinci à tardioribus, & cum superarēt superari videbantur. Omneis enim orbeis eorum quasi Helicis inflexione vertebat, quia bifariā cōtrarie simul procedētia efficiebāt, vt quod esset tradissimum, id proximū fieret celerrimo. Atq; vt esset mensura quædā euidens quæ in istis octo cursibus celeritates tarditatésq; declararet, Deus ipse solem quasi lumen accendit ad secūdum supra terrā ambitū, vt q̄ maximè cælum omnibus colluceret, animantésq; quibus ius erat doceri, ab eiusdem motu & ab eo quod simile esset numerorū naturam vímq; cognoscerent. Nox igitur & dies ad hunc modū & ob has generata causas, vnum circuitū orbis efficit sapientissimū atq; optimum. Mēsis autem quādo luna lustrato suo cursu solē consecuta est. Annus vbi sol suū totum cōfecit & peragrauit orbē. Cæterorum autē syderum ambitus ignorātes homines præter admodum paucos, neq; nomen appellāt, neq; inter se numero commetiuntur. Itaq; nesciūt hos syderū errores id ipsum esse quod rite dicitur tēpus multitudine infinita, varietate admirabili præditos. Attamen illud perspici & intelligi potest, absoluto perfectóq; numero tēporis, absolutū perfectúmq; annum tūc cōpleri deniq;, cùm se octo ambitus confectis suis cursibus ad idē caput retulerūt, cúmq; eos permēsus est idē, & semper sui similis orbis. Has igitur ob causas nata astra sunt, quæ per cælū penetrātia solstitiali se & brumali reuocatione cōuerterent, vt hoc omne animal quod videmus, esset illi animali quod sentimus ad æternitatis imitationē simillimū. Et cætera quidem vsq; ad tēporis ortum impressa ab illis quæ imitabatur effinxerat, sed quia nondū omne animal in mūdo intus incluserat, ex ea parte deficiebat ad propositū exēplar imaginis similitudo. Quot igitur, & quales animaliū formas mēs in speciē rerū intuēs poterat cernere, totidē, & tales in hoc mundo secū cogitauit effingere. Erāt autē animātium genera quatuor, quorū vnū diuinū atq; cæleste, alterū pennigerū, & aereū, tertiū terrestre,

τὸ δὲ ἐλάττω κύκλον ἰόν. θᾶττον μὲν, τὰ τὸν ἐλάττω. τὰ δὲ τὸν
μείζονα βραδύτερον περιιόντα. τῇ δὲ τοῦ αὐτοῦ φορᾷ τὰ τάχιστα
περιιόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰόντων, ἐφαίνετο καταλαμ-
βάνοντα, καταλαμβάνεσθαι. πάντας γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν
στρέφουσα ἕλικα, διὰ τὸ διχῆ, κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι, τὸ
βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ᾽ αὐτῆς οὔσης ταχίστης, ἐγγύτατα ἀπέφαι-
νεν. ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ
τάχει, καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς
ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ περιόδων, ὃ δὴ νῦν κεκλήκα-
μεν ἥλιον. ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν, μετά-
σχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῷα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς
ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν. οὕτω
καὶ διὰ ταῦτα, ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως πε-
ρίοδος. μεὶς δὲ, ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον
ἥλιον ἐπικαταλάβοι. ἐνιαυτὸς δὲ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περι-
έλθοι κύκλον. τῶν δ᾽ ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄνθρω-
ποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν, οὔτε πρὸς ἄλλη-
λα συμμετροῦνται, σκοποῦντες ἀριθμοῖς. ὥστε, ὡς ἔπος εἰ-
πεῖν, οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα τὰς τούτων πλάνας. πλήθει μὲν ἀμη-
χάνῳ χρωμένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. ἔστι δ᾽ ὅμως
οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν, ὡς ὅ γε τέλεος ἀριθμὸς, χρόνου τὸν
τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων,
τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα, τάχη σχῇ κεφαλὴν τῷ, τοῦ τοῦ
αὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. κατὰ ταῦτα δὴ τού-
των ἕνεκα, ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα δι᾽ οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τρο-
πὰς, ἵνα τόδ᾽ ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ τελεωτάτῳ καὶ νοητῷ ζῴῳ πρὸς
τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι
χρόνου γενέσεως ἀπείργαστο, εἰς ὁμοιότητα ὧνπερ ἀπεικάζετο. τῷ
δὲ μήπω τὰ πάντα ζῷα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιειληφέ-
ναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργά-
ζετο αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύ-
σιν. ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὅ ἐστι ζῷον, οἷαί τε ἔνεισι καὶ
ὅσαι καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε
σχεῖν. εἰσὶ δὲ τέτταρες. μία, μὲν οὐράνιον θεῶν γένος. ἄλλη δὲ πτη-
νὸν μὲν καὶ ἀεροπόρον. τρίτη δὲ ἔνυδρον εἶδος. πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον,

τέταρτον, τοῦ μὲν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον, ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη. τῷ δὲ παντὶ προσεικάζων εὔκυκλον ἐποίει, τίθησί τε εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν, ἐκείνῳ ξυνεπόμενον, νέμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανὸν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθ' ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προσῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταυτῷ κατὰ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ διανοουμένῳ. τὴν δὲ ὡς εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ. τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἑστὼς, ἵν' ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν, ὅσα ἀπλανῆ τῶν ἄστρων ζῶα, θεῖα ὄντα καὶ διὰ παντὸς ἐν ταυτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει. τὰ δὲ τρεπόμενα, καὶ πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, κατ' ἐκεῖνα γέγονε. γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμετέραν, εἰλουμένην δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον τεταμένον φύλακα, καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην σωμάτων, ὅσα ἐντὸς οὐρανοῦ γέγονε. χορείας δὲ τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προχωρήσεις, ἔν τε ταῖς συνάψεσιν, ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γιγνόμενοι, καὶ ὅσοι κατ' ἀντικρὺ, μεθ' οὕστινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις, ἡμῖν τε καθ' οὕστινας χρόνους ἕκαστοι κατακαλύπτονται καὶ πάλιν ἀναφαινόμενοι, φόβους καὶ σημεῖα τῶν μετὰ ταῦτα γενησομένων τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ δι' ὄψεως τούτων αὖ τῶν μιμημάτων, μάταιος ἂν εἴη πόνος. ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ τὰ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως, ἐχέτω τέλος. περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς γε αὐτῶν προγόνους εἰδόσιν. ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδεί-

quartum diuinæ animationis. Maximè speciē faciebat ex igne, ita vt splendidissimus esset, & aspectu pulcherrimus. Cúmq; similē vniuersitatis naturā efficere vellet, ad volubilitatē rotundauit, comitéq; eū sapientia quāoptimæ mētis effecit, circúmq; cælum æqualiter distribuit, vt hūc varietate distinctū, bene Græci κόσμον, nos lucētem mundum nominaremus. Dedit autem diuinis duo genera motus: vnū quod semper esset in eodē æquè, & idem in omnibus, atq; vno modo celeraret: alterum, quod ante mouit, in quā partem à cōuersione eiusdem, & similis pelleretur. Quinque autem reliquis motibus orbem eum esse voluit, immobilem, & stantem, ex quo genere ea sunt sydera, quæ infixa cælo nō mouētur loco, quæ sunt animātia, eàq; diuina, ob eámq; causam suis sedibus inhærēt, & perpetuo manēt. Quæ autem vaga & mutabili ratione labūtur, ita generata sunt, vt supra diximus. Iam vero terrā altricem nostram, quæ traiecto axe sustinetur, diei noctisq; effectricem, eādémq; custodem antiquissimā Deorum voluit esse eorū, qui intra cælum gignerētur. Fusiones autem Deorum, & inter ipsos Deos cōcursiones, quæq; in orbibus eorū conuersiones antecessionés que eueniant, cúmq; inter se pene cōtingant eos qui prope copulentur contraria regione, aut pone quos, aut ante labantur, quæq; temporibus à nostro aspectu oblitescāt, rursúsq; emersi errorem incutiāt rationis expertibus, si verbis explicare conemur nullo posito sub oculos simulacro earū rerum, frustra suscipiatur labor. Sed hæc satis sūt dicta nobis: quæq; de Deorū qui cernūtur, quique orti sunt, natura præfati sumus, habeant hunc terminum. reliquorū autem quos Græci δαίμονας appellant, nostri (vt opinor) Lareis, si modo hoc rectè conuersum videri potest, & nosse & nūciare ortū eorum maius est, q̄ vt profiteri scribere nos audeamus. Credēdum nimirū est veteribus, & priscis, vt aiunt, viris, qui se progeniem Deorū esse dicebāt, itaq; eorum vocabula nobis prodiderunt: nosse autē generatores suos optime poterant. Ac difficillime factu est, à Diis ortis fidem non habere, quanquam nec argumentis, nec rationibus

certis eorum oratio confirmetur. quia de suis notis rebus videntur loqui, veteri legi moríq; parendũ est. Sic igitur vt ab iis est traditũ, horum Deorũ ortus habeatur, atq; dicatur, vt Oceanũ Salaciámq; cæli satu terręq; cõceptu generatos editósq; memoremus. Ex iis Saturnũ & Opẽ, deinceps Iouẽ atq; Iunonẽ reliquos fratres inter se agnatósq; vsurpare atq; appellare solemus, & eorũ, vt vtamur veteri verbo, prosapiã. Quando igitur oẽs & qui mouẽtur, palámq; se ostẽdunt, & qui eatenus nobis declarãtur quoad ipsi volunt creati sunt, tũ ad eos is Deus qui omnia genuit, fatur hæc, Vos qui Deorũ satu orti estis attẽdite. Quorum operũ ego parens effectórq; sum, hæc sunt indissoluta me vinito, q̃q̃ omne colligatũ solui potest. Sed haudquaquã boni est ratione iunctum velle dissoluere. Sed quoniã estis orti, immortales vos quidẽ esse & indissolubiles nõ potestis. Nec vnquã tamen dissoluemini, neq; vos vlla mortis fata periment: nec fraus valentior q̃ consilium meum, quod maius est vinculum ad perpetuitatem vestram, quam illa quibus estis tũ cum gignebamini, colligati. Quid sentiam igitur, cognoscite. Tria egnera nobis reliqua sunt, eaq; mortalia, quibus prætermissis cæli absolutio perfecta nõ erit. Omnia enim genera animalium complexa nõ tenebit. Teneat autẽ oportebit, vt quæ à meipso effecta sint, Deorum vitam possint adæquare. vt igitur mortali cõditione generentur, vos suscipite, vt illa gignatis imitemíniq; vim meã, qua & in vestro ortu me vsum meministis. In quibus qui tales creãtur, vt Deorum immortalium quasi gentiles esse debeant, diuini generis appellentur, teneántq; omnium animãtium principatum, vobisq; iure & lege volentes pareãt. Quorum vobis initium statúsq; traditur à me. Vos autẽ ad id quod erit immortale partẽ attexitote mortalem. Ita oriẽtur animãtes quos & viuos alatis, & cõsumptos sinu recipiatis. Hæc ille dixit, deinde ad tẽperationem superiorem reuertitur. In qua omnẽ animum vniuersæ naturæ temperans permiscebat, superisq; permixtionibus reliquias fundens æquabat, eodẽ modo ferme, nisi ꝙ nõ ita incorrupta, vt ea quæ

ξεων λεγόντων. ἀλλ᾽ ὡς οἰκεῖα φάσκουσιν ἀπαγγέλλειν ἑπομέ-
νους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ᾽ ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις ἡ
περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ οὐρανοῦ
παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην. ἐκ τούτων δὲ Φόρκυς
τε καὶ Κρόνος καὶ Ῥέα, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων. ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας
Ζεὺς, Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγο-
μένους αὐτῶν. ἔτι τε τοὺς τούτων ἄλλους ἐκγόνους, ἐπεὶ δ᾽ οὖν πάντες
ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς καὶ ὅσοι φαίνονται καθ᾽ ὅσον ἂν
ἐθέλωσι θεοὶ γένεσιν ἔσχον, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ τόδε τὸ πᾶν
γεννήσας. τάδε. θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς, πατήρ τε ἔργων
ἃ δι᾽ ἐμοῦ γενόμενα, ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος. τὸ μὲν οὖν δὴ
δεθὲν πᾶν, λυτόν. τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ, λύειν
ἐθέλειν κακοῦ. δι᾽ ἃ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ
ἐστὲ, οὐδ᾽ ἄλυτοι τὸ πάμπαν. οὔτι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε, οὐδὲ τεύ-
ξεσθε θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δε-
σμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτ᾽ ἐγίγνεσθε συνε-
δεῖσθε. νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε. θνη-
τὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρία γενητά. τούτων δὲ μὴ γενομένων, οὐρα-
νὸς ἀτελὴς ἔσται. τὰ γὰρ ἅπαντα ἐν αὐτῷ γένη ζώων οὐχ ἕξει.
δεῖ δὲ, εἰ μέλλει τέλεος ἱκανῶς εἶναι, δι᾽ ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμε-
να καὶ βίου μετασχόντα, θεοῖς ἰσάζοιτ᾽ ἄν. ἵν᾽ οὖν θνητά τε ᾖ, τό,
τε πᾶν ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζώων
δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμετέραν
γένεσιν, καὶ καθ᾽ ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι
προσήκει θεῖον λεγόμενον, ἡγεμονοῦν τ᾽ ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ καὶ
ὑμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παρα-
δώσω, τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς ἀθανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες, ἀ-
περγάζεσθε ζῶα, καὶ γεννᾶτε, τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε,
καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθε. ταῦτ᾽ εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν
πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς
ἔμισγε, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων, τρό-
πον μέν τινα τὸν αὐτὸν, ἀκήρατα δ᾽ οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως

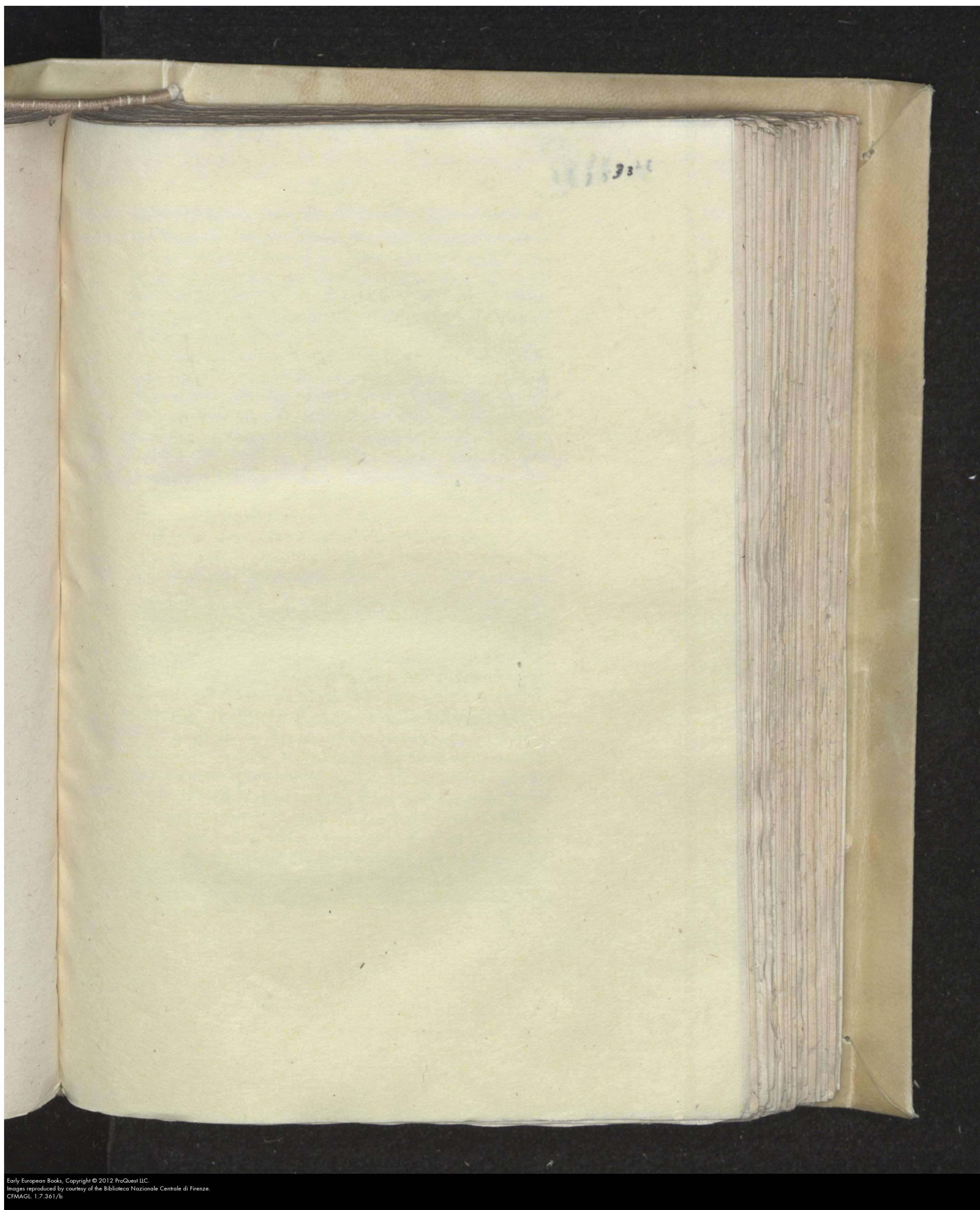
ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν, διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, ἔνειμέ θ' ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας ὡς εἰς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς. ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ. δέοι δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις ἕκαστα ὄργανα χρόνων φῦναι ζῶον τὸ θεοσεβέστατον. διπλῆς δ' οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ κρεῖττον εἴη γένος τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προσίοι, τὸ δὲ ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν, πρῶτον μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη, μίαν πᾶσιν ἐκ βιαίων παθημάτων ξύμφυτον γίγνεσθαι. δεύτερον δὲ, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα. πρὸς δὲ τούτοις φόβον καὶ θυμὸν, ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκε διεστῶτα, ὧν εἰ μὲν κρατήσειεν, ἐν δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα βιοὺς χρόνον, πάλιν εἰς τὴν τοῦ συννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξοι. σφαλεὶς δὲ τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβάλλοι. χιλιοστῷ δὲ ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν, καὶ αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλῃ βίον ἑκάστη, ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ, ἀφικνεῖται. μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι κακίας τρόπον, ὃν κακυνοῖτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβάλλει θηρείου φύσιν, ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὐτῷ ξυνεπισπασάμενος τὸν πολὺν ὄχλον καὶ ὕστερον προσφῦντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος, καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρατήσας, εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως. διαθεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τοῖς ἔπειτα εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς ἥλιον, τοὺς δὲ εἰς σελήνην, τοὺς δὲ εἰς τὰ ἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνου. τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον, τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητὰ, τό, τε ἐπίλοιπον.

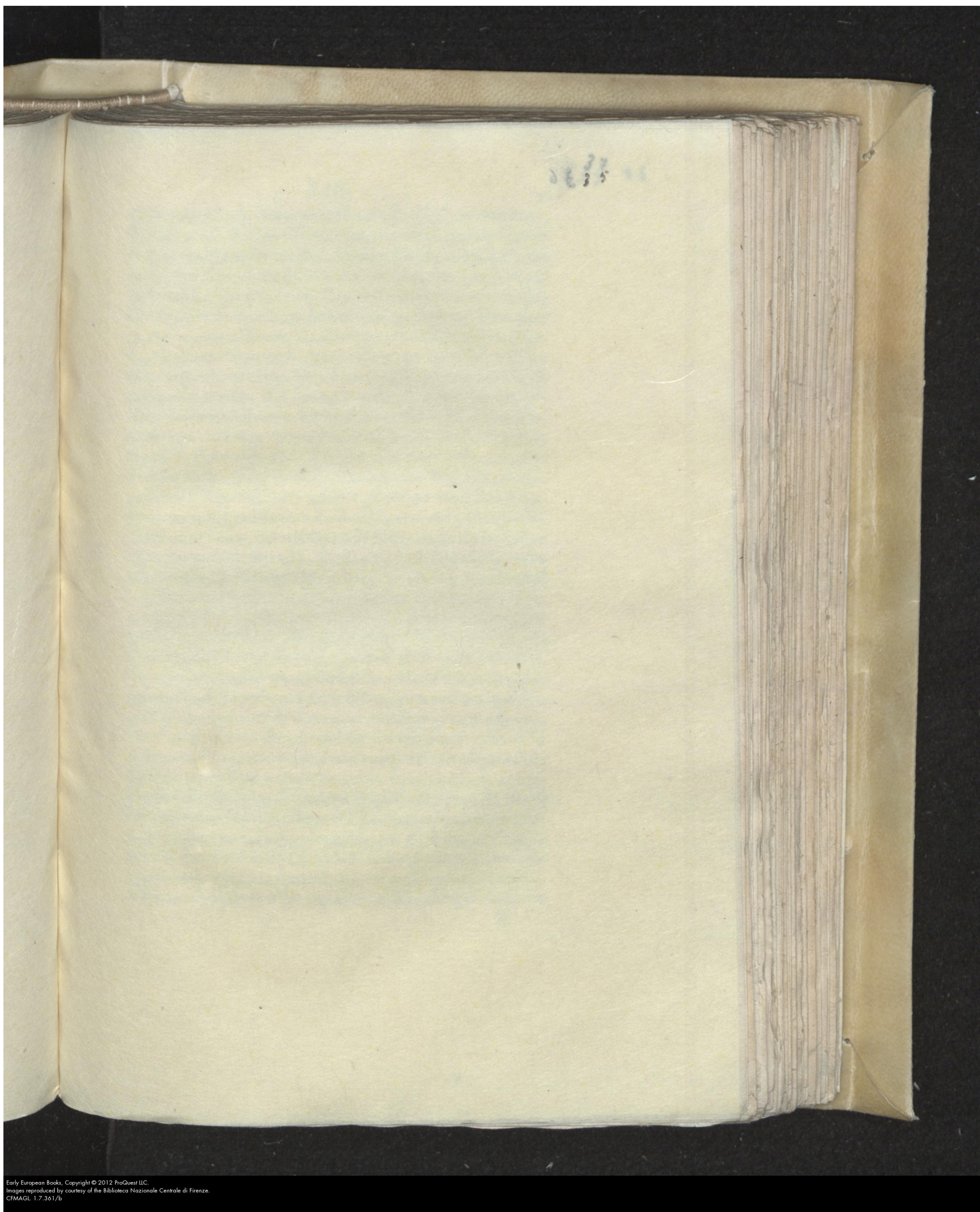
semper iisdẽ, sed Diis secũdum sumebat atq; etiã tertium. Toto igitur omni cõstituto, syderibus parẽ numerum distribuit animorum, & singulos adiũxit ad singula, atq; ita quasi in currum vniuersitatis imposuit, cõmonstrauitq; leges fatales ac necessarias: & ostendit primum ortum vnum fore omnibus eũq; moderatum atq; cõstantem, nec ab vllo imminutum. Satis autem & quasi sparsis animis fore, vti certis temporum interuallis, oriretur animal quod esset ad cultum Deorum aptissimũ. Sed cum duplex esset natura generis humani, sic res habebãt, vt præstantius genus esset eorum, qui essent futuri viri. Cùm autem animos corporibus cum necessitate inseuisset, cúmq; ad corpora necessitate accessio fieret, tũ abscessio, necesse erat sensum existere vnum, cõmunémq; omniũ vehementiore motu excitatũ coniunctũq; naturæ, deinde voluptate & molestia mixtum amorem, post irã & metum, & reliquos motus animi, comites superiorum, & his etiã cõtrarios dissidentes: quos qui ratione rexerit, iustè vixerit: qui autem his se dederit, iniustè. Atq; ille qui rectè & honestè curriculum viuendi à natura datum cõfecerit, ad illud astrum quo cũ aptus fuerit, reuertetur: qui autem immoderatè & intemperatè vixerit, eum secundus ortus in figurã muliebrem trãsferet. Et si ne tum quidẽ finem vitiorum faciet, grauius etiã iactabitur, & in suis moribus simillimas figuras pecudum & ferarum trãsferetur: neq; malorum terminum prius aspiciet, quã illam sequi cœperit cõuersionẽ quam habebat in se eiusdem & vnius simul innatã & insitã. quod tũ deniq; eueniet, cũ illa quæ ex igne, aere, aqua atq; terra turbulẽta & rationis expertia insederint, deniq; ratione depulerit, & ad primã atq; optimam effectionẽ animi peruenerit. Quæ cũ ita designasset, seseq; si quid postea fraudis, aut vitii euenisset extra omnẽ culpã, causãq; posuisset, alios in terrã, alios in lunã, alios in reliquas mũdi partes, quæ sunt ad spatiorũ tẽporis significationẽ notæ cõstitutæ, spargẽs quasi serebat. Post autẽ sationem eã, Diis, vt ita dicã, iunioribus permisit, vt corpora mortalia effingerent, quãtúmq; esset reliquum

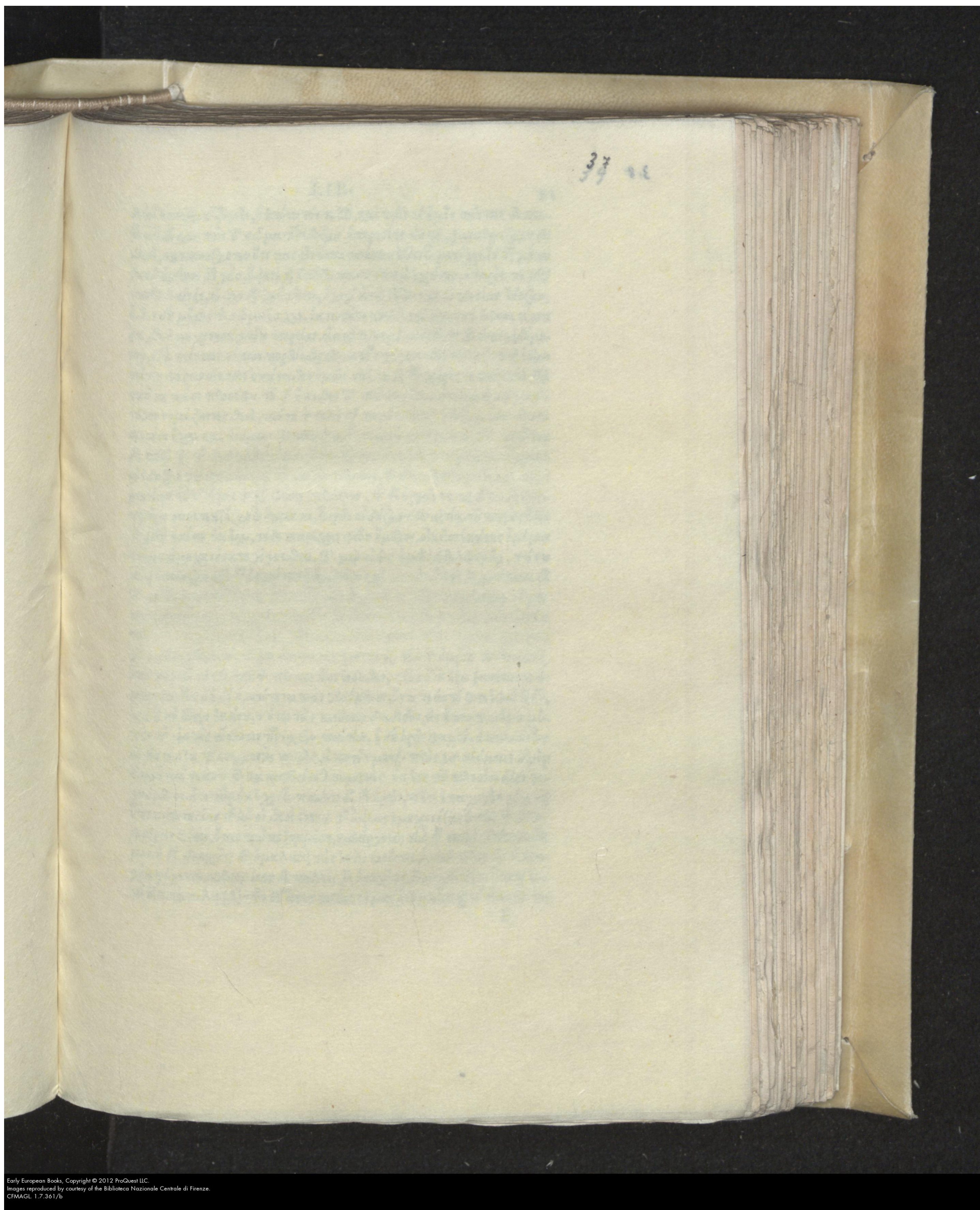
ex humano animo quod deberet accedere, id omne & quæ ſequentia eſſent perpolirent & abſoluerent: deinde vt huic animanti principem ſe ducémque præberet, vitámque eius pulcherrime regeret & gubernaret, niſi quatenus ipſe ſua culpa ſibi aliquid miſeriæ quæreret. Atq; is quidem qui cuncta cõpoſuit, cõſtanter in ſuo manebat ſtatu: qui autem erant ab eo creati, cum parentis ordinem cognouiſſent, hunc ſequebantur. Itaq; cum accepiſſent immortale principium mortalis animantis, imitantes genitorem & effectorem ſui, particulas ignis & terræ, & aquæ & aeris à mũdo, quas rurſus redderent, mutuabantur, eáſq; inter ſe copulabant, haud iiſdem vinculis quibus ipſi erant colligati, ſed talibus quæ cerni non poſſent propter paruitatem, crebris quaſi cuneolis iniectis, vnum efficiebant ex omnibus corpus: itémq; in eo influente atq; effluente animi diuini ambitus illigabant. Itaq; illi in flumen immerſi, neq; tenebant, neq; tenebantur, ſed vi magna tum ferebant, tum ferebantur. Ita totum animal mouebatur illud quidem, ſed immoderate & fortuitu, vt ſex motibus veheretur: nam & antè & ponè, ad læuam & ad dextrã, & ſurſum & deorſum, modò huc modò illuc.

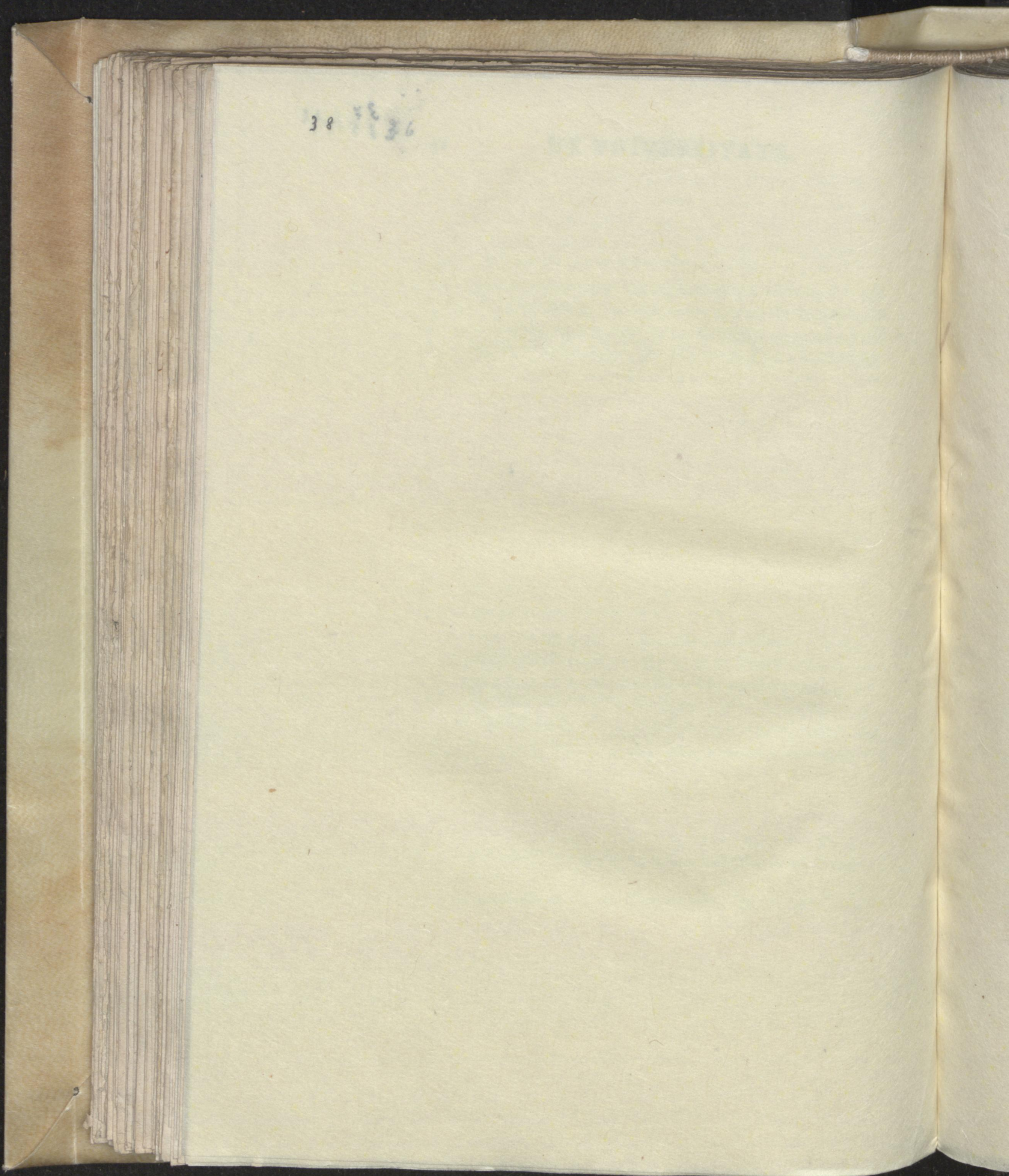
ὅσον ἔτι ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι, τοῦτο, καὶ πάνθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένοις ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα, τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. καὶ ὁ μὲν δὴ ταῦτα πάντα διατάξας, ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν ἐπείθοντο αὐτῇ, καὶ λαβόντες ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζῴου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια, ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν εἰς ταὐτὸ λαμβανόμενα συνεκόλλων. οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον. αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολύν, οὔτ' ἐκράτουν, οὔτ' ἐκρατοῦντο. βίᾳ δ' ἐφέροντο καὶ ἔφερον. ὥστε τὸ μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῷον, ἀτάκτως μὴν ὅπῃ τύχῃ προϊέναι, καὶ ἀλόγως, τὰς ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἔχον, εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν, καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κάτω τε καὶ ἄνω, καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τόπους, πλανώμενα προῄει. πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ κατακλύζοντος καὶ ἀπορρέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν παρεῖχεν. ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάζετο, τὰ τῶν προσπιπτόντων παθήματα ἑκάστοις, ὅτε πυρὶ προσκρούσειε τὸ σῶμά τινος ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχόν, ἢ καὶ στερεῷ γῆς, ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ πνευμάτων ὑπ' ἀέρος φερομένων καταληφθείη, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτοιεν, αἳ δὴ καὶ ἔπειτα διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε, καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις συνάπασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τό τε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι, καὶ σφοδρῶς σείουσαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν. τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν, ὥστε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις, καὶ τὰς τῶν ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ συνδέσεις. ἐπειδὴ παντ-

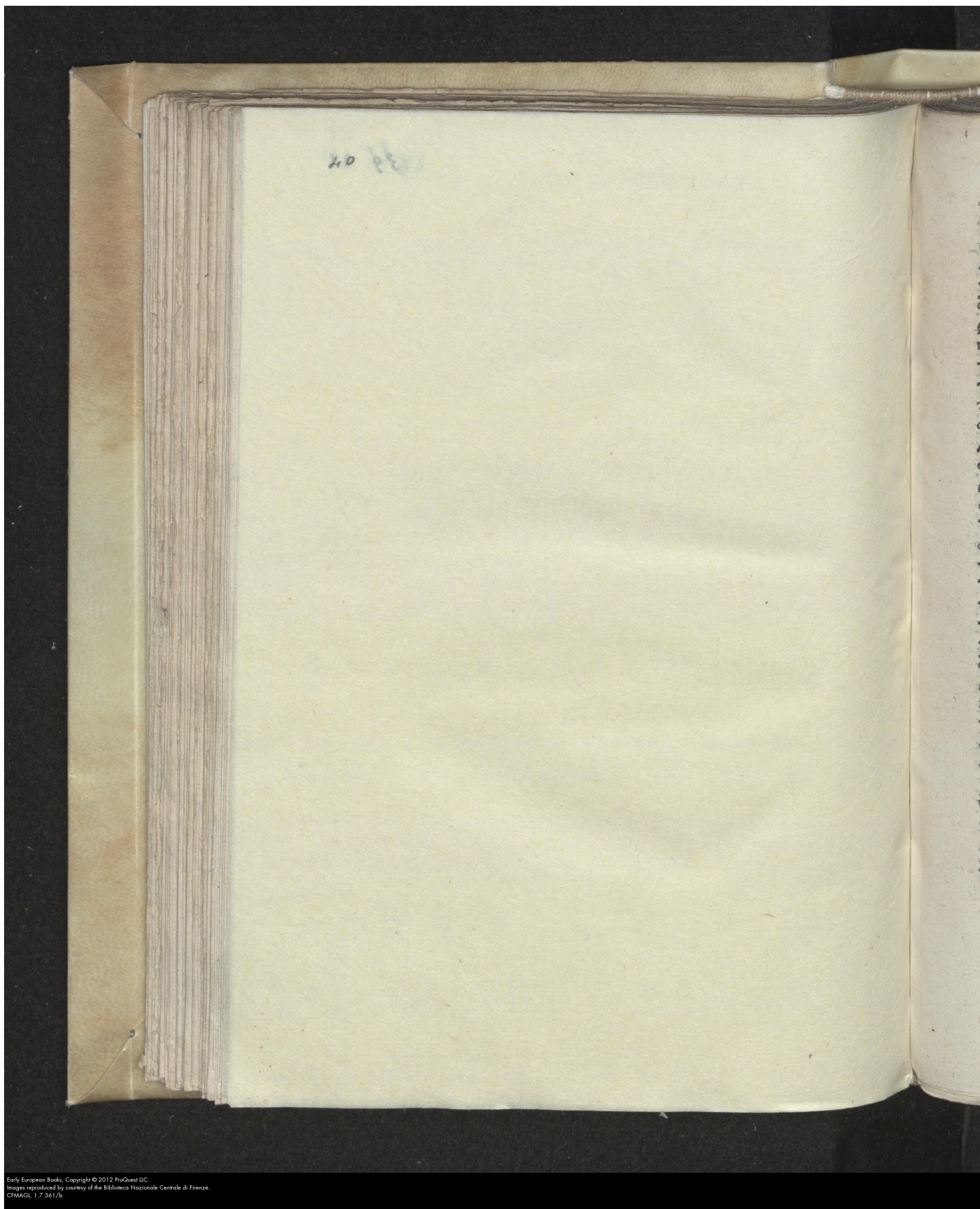
λῶς αὐτοῦ οὐκ ᾔδησαν ἢ πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος. πάσας μὲν
στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφορὰς τῶν κύκλων
ἐμποιεῖν, ὁσαχῇπερ ἦν δυνατόν, ὥστε μετ᾽ ἀλλήλων μόγις συν-
εχομένας φέρεσθαι μέν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ ἐναντίας, το-
τὲ δὲ πλαγίας, τοτὲ ὑπτίας· οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας τὴν κε-
φαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας προσβαλὼν ἄνω ἔχῃ πρός
τινι· τό τε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε πάσχοντος καὶ τῶν ὁρώντων,
τά τε δεξιὰ ἀριστερά, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, ἑκατέροις τὰ ἑκα-
τέρων φαντάζεται, ταὐτὸν δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἕτερα, αἱ περι-
φοραὶ πάσχουσι σφοδρῶς, ὅταν γέ τῳ τῶν ἔξωθέν τι ταὐτοῦ
γένους, ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν
του, τἀναντία τῶν ἀληθῶν προσαγορεύουσαι, ψευδεῖς καὶ ἀνόη-
τοι γεγόνασιν, οὐδὲ μία τε ἐν αὐταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα,
οὐδ᾽ ἡγεμών ἐστιν. αἷς δ᾽ ἂν ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι
καὶ προσπεσοῦσαι, ξυνεπισπάσονται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν
κύτος, τόθ᾽ αὗται κρατούμεναι, κρατεῖν δοκοῦσι. καὶ διὰ πάντα
ταῦτα τὰ πάθη νῦν κατ᾽ ἀρχάς, ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶ-
τον, ὅταν σώματι ἐνδεθῇ θνητῷ. ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τροφῆς
ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δ᾽ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γα-
λήνης, τὴν αὐτῶν ὁδὸν ἴωσι, καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος
τοῦ χρόνου· τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα, ἑκάστων τῶν
κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό τε θάτερον, καὶ τὸ ταυ-
τὸ προσαγορεύουσαι κατ᾽ ὀρθόν, ἔμφονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γι-
γνόμενον ἀποτελοῦσιν. ἂν μὲν οὖν δὲ καὶ συνεπιλαμβάνηταί τις
ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς τὴν με-
γίστην ἀποφυγὼν νόσον γίγνεται. καταμελήσας δὲ χωλὴν τοῦ
βίου, διαπορευθεὶς ζωήν, ἀτελὴς καὶ ἀνόητος εἰς ᾅδου πάλιν
ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται. περὶ δὲ τῶν νῦν
προτεθέντων δεῖ διελθεῖν ἀκριβέστερον. τὰ δὲ πρὸ τούτων
περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως, καὶ περὶ ψυχῆς, δι᾽ ἅς τε
αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα εἰκότος ἀντεχο-
μένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα πορευομένοις διεξιτέον. τὰς μὲν οὖν θείας
περιόδους δύο οὔσας, τὸ τοῦ παντὸς σχῆμα ἀπομιμησάμενοι, περι-
φερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς σῶμα ἐνέδησαν. τοῦτο ὃ δὴ νῦν κεφα-

33

λὴν ἐπονομάζομεν, ὃ θειότατόν τε ἐστὶ, καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσποτοῦν. ᾧ καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ, ξυναθροίσαντες θεοὶ, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔσοιντο μετέχοι. ἵν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς, ὕψη τε καὶ βάθη παντοδαπὰ ἐχούσης, ἀποροῖ, τὰ μὲν ὑπερβαίνειν, ἔνθεν δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημ' αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν, ὅθεν δὴ μῆκος τὸ σῶμα ἔσχεν. ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ἔφυσε τέσσαρα, θεοῦ μηχανησαμένου πορείαν. οἷς ἀντιλαμβανόμενον καὶ ἀπερειδόμενον, διὰ πάντων τόπων πορεύεσθαι δυνατὸν γέγονε. τὴν θειοτάτου καὶ ἱερωτάτου φέρον οἴκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές τε ταύτῃ καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι προσέφυ. τοῦ δ' ὄπισθεν τὸ πρόσθεν τιμιώτερον καὶ ἀρχικώτερον νομίζοντες θεοὶ, ταύτῃ τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ διωρισμένον ἔχειν καὶ ἀνόμοιον τὸ πρόσθεν τοῦ σώματος ἀνθρώπου. διὸ πρῶτον μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος ὑποθέντες αὐτὸ τὸ πρόσωπον, ὄργανα ἐνέδησαν τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς ψυχῆς προνοίᾳ, καὶ διετάξαντο μετέχον ἡγεμονίας τοῦτ' εἶναι τὸ κατὰ φύσιν πρόσθεν. τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φωσφόρα συνετεκτήναντο ὄμματα, τοιᾷδε ἐνδήσαντες αἰτίᾳ. τοῦ πυρὸς ὅσον τὸ μὲν καίειν οὐκ ἔχει, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον, οἰκεῖον ἑκάστης ἡμέρας σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὂν, τούτου πῦρ ἐποίησαν διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν, λεῖον καὶ πυκνόν. ὅλον μὲν, μάλιστα δὲ τὸ μέσον ξυμπιλήσαντες τῶν ὀμμάτων. ὥστε τὸ μὲν ἄλλο, ὅσον παχύτερον στέγειν πᾶν. τὸ τοιοῦτο δὲ μόνον αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν μεθημερινὸν ᾖ φῶς περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον ξυμπαγὲς γενόμενον, ἓν σῶμα οἰκειωθὲν ξυνέστη κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν, ὅπῃ περ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προσπῖπτον ἔνδοθεν, πρὸς ὃ τὸ ἔξω ξυνέπεσεν. ὁμοιοπαθὲς δὴ δι' ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε αὐτό ποτε ἐφάπτηται, καὶ ὃ ἂν ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις διαδιδὸν, εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέχρι τῆς ψυχῆς αἴσθησιν παρέσχετο ταύτην, ᾗ δὴ ὁρᾶν φαμέν. ἀπελθόντος δὲ εἰς νύκτα τοῦ συγγενοῦς πυρὸς, ἀποτέτμηται. πρὸς γὰρ ἀνόμοιον ἐξιὸν ἀλλοιοῦταί τε αὐτὸ καὶ κατασβέννυται. συμφυὲς οὐκ ἔστι τῷ πλησίον ἀέρι γιγνόμενον. ἅτε πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεται δὲ οὖν ὁρῶν, ἔτι τε ἐπαγωγὸν γίγνεται ὕπνου. σωτηρίαν γὰρ ἣν οἱ θεοὶ ἕνεκα τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο τὴν τῶν βλεφάρων φύσιν, ὅταν ταῦτα ξυμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν τοῦ πυρὸς ἔνδον δύναμιν. ἡ δὲ διαχεῖ τε καὶ ὁμαλύνει τὰς ἐντὸς κινήσεις, ὁμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυχία γίγνεται. γενομένης δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας, βραχυόνειρος ὕπνος ἐμπίπτει. καταλειφθεισῶν δέ τινων κινήσεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἵοις ἂν το-

ποις λείπωνται τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέχεται ἀφομοιωθέντα ἐντὸς, ἔξω τε
ἐγερθεῖσιν ἀπομνημονευόμενα φαντάσματα, τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων
εἰδωλοποιΐαν, καὶ πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα, κατιδεῖν οὐδὲν ἔτι χαλεπόν.
ἐκ γὰρ τῆς ἐντὸς ἐκτός τε τοῦ πυρὸς, ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις, ἑνός τε
περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γιγνομένου, καὶ πολλαχῇ μεταρρυθμισθέντος
πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς,
τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ, περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸμ, ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ.
δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερὰ, ὅτι τοῖς ἐναντίοις μέρεσι τῆς ὄψεως περὶ
τὰ ἐναντία μέρη γίγνεται ἐπαφὴ παρὰ τὸ καθεστὼς ἔθος τῆς προσβολῆς.
δεξιὰ δὲ τὰ δεξιὰ, καὶ τὰ ἀριστερὰ ἀριστερὰ τοὐναντίον, ὅταν μεταπέσῃ ξυμ-
πηγνύμενον, ᾧ ξυμπήγνυται φῶς. τοῦτο δὲ, ὅταν ἡ τῶν κατόπτρων λειότης,
ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸμ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσι τῆς ὄ-
ψεως, καὶ θάτερον ἐπὶ θάτερομ. κατὰ δὲ τὸ μῆκος στραφὲμ τοῦ προσώπου, ταὐ-
τὸν τοῦτο ὕπτιον ἐποίησε πᾶμ φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω τῆς αὐγῆς, τό,
τ' ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἀπωσάμενον. ταῦτ' οὖν πάντ' ἐστὶ τῶν ξυναιτίων,
οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται, τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν ἀποτελῶν,
δοξάζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων, οὐ ξυναίτια, ἀλλ' αἴτια εἶναι τῶν πάντων,
ψύχοντα καὶ θερμαίνοντα, πηγνύντα τε καὶ διαχέοντα, καὶ ὅσα τοιαῦτα
ἀπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα, οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἐστί. τῶν γὰρ
ὄντων ᾧ νοῦν μόνῳ κτᾶσθαι προσήκει, λεκτέον ψυχήν. τοῦτο δὲ ἀόρατον,
πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ καὶ γῆ, σώματα πάντα ὁρατὰ γέγονε, τὸν δὲ νοῦ καὶ
ἐπιστήμης ἐραστὴν, ἀνάγκη τὰς τῆς ἔμφονος φύσεως αἰτίας πρώτας με-
ταδιώκειν. ὅσαι δ' ὑπ' ἄλλων μὲν κινουμένωμ, ἕτερα δ' ἐξ ἀνάγκης κινούν-
τωμ γίγνονται, δευτέρας ποιητέον. καὶ δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν λεκτέα μὲν
ἀμφότερα τὰ τῶν αἰτιῶν γένη. χωρὶς δὲ ὅσαι μετὰ νοῦ καλῶν καὶ ἀγαθῶμ
δημιουργοὶ, καὶ ὅσαι μονωθεῖσαι φονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐρ-
γάζονται. τὰ μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων ξυμμεταίτια, πρὸς τὸ ἔχειμ τὴν δύναμιν,
ἣν νῦν εἴληχεν, εἰρήσθω. τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς ὠφέλειαν ἔργον, δι' ὃ θεὸς
αὔθ' ἡμῖν δεδώρηται, μετὰ τοῦτο ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον αἰτία τῆς
μεγίστης ὠφελείας γέγονεν ἡμῖν. ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παντὸς λεγο-
μένων, οὐδεὶς ἄν ποτε ἐῤῥήθη, μήτε ἄστρα, μήτε ἥλιον, μήτ' οὐρανὸν ἰδόντων.
νῦν δ' ἡμέρα τε καὶ νὺξ ὀφθεῖσαι, μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι, μεμηχα-
νῆνται μὲν ἀριθμὸν, χρόνου δ' ἔννοιαν περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτη-
σιν ἔδοσαν, ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔ-
τ' ἦλθεν οὔτ' ἥξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν.

Sed si in splẽdore cõsedit, tũ vel eadẽ species, vel interdũ immutata redditur, quũ ignis oculorũ cũ eo igne qui est ob os offusus, se confudit & contulit. Dextra autẽ videntur, quæ læua sunt, quia cõtrariis partibus oculorũ, cõtrarias partes attingũt. Respõdent autẽ dextra dextris, læua læuis cõuersione luminũ, quũ ea inter se nõ cohærescũt. Id fit quũ speculorũ leuitas, hinc illincq; altitudinẽ assumpsit. & ita dextra detrusit in læuã partẽ oculorum, læuaq; in dextrã. Supina etiã ora cernũtur depulsione luminũ, quæ cõuertẽs inferiora reddit quæ sunt superiora. Atqui hæc omnia ex eo genere sunt, quæ rerũ adiuuãt caussas, quib' vtitur ministris deus, quum optimi speciẽ quoad fieri potest efficit. Sed æstimãt pleriq; nõ hæc adiuuãtia caussarũ sed has ipsas esse omniũ caussas, quæ vim habeãt frigoris & caloris, cõcretiõis & liquoris: careãt autẽ omni intelligẽtia atq; ratione, quæ nisi in animo nulla alia in natura reperiatur. Animus aũt sensum omnẽ effugit oculorũ. At ignis, & aqua, & terra, & aer corpora sunt, eáq; cernũtur. Illũ autẽ qui intelligẽtiæ sapiẽtiæq; se amatorẽ profitetur, necesse est intelligẽtis sapiẽtisq; naturæ primas caussas cõquirere: deinde secundas caussas rerum earũ, quæ necessario mouẽt alias, ipsæ ab aliis mouẽtur. Quocirca nobis sic cerno esse faciendũ, vt de vtroq; nos quidẽ dicam' genere causarũ separatim, tam de his quæ cũ intelligẽtia sunt efficiẽtes pulcherrimarũ rerum atq; optimarũ, quã de his quæ vacãtes prudẽtia, incõstãtia, perturbata, quæq; efficiũt. Ac de oculorũ quidẽ caussis, vt haberẽt eã vim quã nũc habẽt, satis ferme esse dictũ puto. Maxima autẽ eorũ vtilitas donata humano generi deorũ munere deinceps explicetur. Rerũ enim optimarũ cognitiões nobis oculi attulerũt. Nã hæc q̃ est habita de Vniuersitate oratio à nobis, haud vnq̃ esset inuẽta, si neq; sidera, neq; sol, neq; cœlũ sub oculorũ aspectũ cadere potuissẽt. Nũc vero dies noctésq; oculis cognitæ, tũ mensiũ annorũq; cõuersiones numerum machinatæ sunt, & spatiũ tẽporis dimẽsæ sunt, & ad quæstionem totius naturæ impulerũt. quibus ex rebus philosophiã adepti sumus: quo bono nullum optabilius, nullum præstãtius, neq; datum est mortalium generi deorum cõcessu atq; munere, neq; dabitur.

Ioachimi Perionii BENEDICTINI OBSERVATIONES.

CVM locos quosdam corruptos apud Ciceronem, his duobus libris coniungendis, restituissem, quorum partim in ipso libro adhibui, partim notare tantum malui: duósq; etiam locos, qui, nescio quo casu, certe magno damno studiosorum cõuersi à Cicerone interciderunt, conuertissem: eósq; inter Ciceronianam interpretationem nollem interijcere, ne tandem aliquãdo pro Ciceronianis haberẽtur: hæc omnia mihi separatim tradenda putaui, quo facilius facti mei constãret ratio, & studiosis aliquid prodesse possem. Nam cum omnes ex ijs quæ trado, quid quantumq; desit in hoc libro intelligent, librúmq; ipsum multis locis correctum uidebunt: tum eos fructum aliquem laboris nostri percepturos, & factum meũ probaturos esse confido. Sed ut ad rem ueniam, hic primus locus occurrit,

Ac primum quidem tempus salutationibus, reliquum percunctatione cõsumpsimus) In alijs libris corruptè positum est, At quod omnes mihi concessuros spero, qui quidem hoc genus dicendi Ciceronem intellexerint mutuatum esse à Græcis. Illi enim dicunt, μὲν οὖν, Cicero, Ac quidem, Atque quidem, particula interiecta. Itaq; hoc græcè dici potest, πρῶτον μὲν οὖν χρόνον &c. Quæ autem sit percunctatio qua ait reliquum tempus à se cõsumptum esse, si quæramus, nõnulli quidem qui proximè opera Ciceronis uniuersa ediderunt, de sententia alterius, quæ sequitur, Quid est quod semper sit &c. eam non esse primam sentiunt. Itaque multa deesse confirmant. Ego autem, & hanc omnium primam esse tractatam quæstionem, & nihil hoc loco deesse puto. Quod uel hinc intelligi facillimè potest, quia cum Cicero suum de Vniuersitate librum ex Timæo Platonis transtulerit, uerisimile est inde eum quærendi & disputandi initium fecisse, unde Plato fecerit. Is autem ab eodem loco, quemadmodum intelligi ex libro potest, instituit disputare. Ac forte deest pronomẽ hac, ut dicat, Reliquum hac percũctatione cõsumpsimus, ut respõdeat illi loco Platonis quem primũ posuimus, Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν, πρῶτον διαιρετέον τάδε, τί τὸ ὂν μὲν ἀεὶ &c.

De ijs igitur quæ diximus, hæc sit prima distinctio, in omni oratione cum ijs rebus de quibus uidetur explicata cognatio) in alijs omnibus emendandus est hic locus. cognatio enim, non cognitio dicendum est. quod uel Platonis locus declarat maximè. Est enim scriptum apud eum συγγενεῖς ὄντας λόγους, quod Cicero

adiectiuum ad substantiui transtulit significationem. sensus autem est, Verba rebus esse accommodanda: nec uerba solum, sed rationem tractandæ orationis, ut tantũ dicamus & quæramus quoad rerum de quibus agitur natura patiatur.

Cum rationem igitur habuisset, reperiebat, nihil esse eorum quæ natura cernerentur, nõ intelligens intelligente in toto genere præstantius) Non intelligens esse dicẽdum, cum sententia indicat, tum Platonis locus. ἀνόητον enim legitur. Emendandi sunt ergo alij libri, in quibus est, intelligens solum, pro non intelligens. Et profecto si sic legatur, falsum est quod Plato ponit.

Quòd si uniuersitatis corpus planũ & æquabile explicaretur. Neq; in eo quicquam esset requisitum &c.) Requisitũ nec Cicero dixit, nec recte cohærere posse puto, est enim apud Platonem, βάθος ἔχον, quod dimensionem corporis significat, quasi nihil habeat & contineat altitudinis, & profunditatis.

Sed cum soliditas mundo quæreretur, solida autem omnia uno medio nunquã, duobus semper copulentur, ita contigit ut inter ignem & terram, aquam aëremq; poneret) Quotiescunque positum est aëris uocabulum in quouis casu, cum in ueteribus libris, in cursu orationis idem nomen, in margine autem pro uaria lectione, nomen animæ notatum esset, tamen quidam, qui proxime hunc librum cum cæteris edidit, nescio quo consilio, aut temeritate potius ductus, illo uero sublato falsum hoc addidit. Idq; eo minus ferendum est, quòd uerum nullo loco dignum existimauit. Quod idem fecit multis alijs locis. Mihi quidem certe ante etiam quàm hunc Ciceronis librum cum Platonis coniunxissem, non erat dubium, quin aëris nomen esset legendum. Enumerat enim quatuor prima rerum initia, & quasi elemẽta, in quibus aërem haberi quis ignorat? Postea uero quàm coniunxi hos libros, nõ solum hæc mea confirmata opinio est, sed etiam uulgo enuncianda uisa fuit. præsertim cum apud Platonem semper his locis, ἀὴρ, ἀέρα &c. legantur.

Idq; ita tornauit, ut nihil effici posit rotundius, nihil ut asperitatis haberet, nihil offensionis, nihil inclusum angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunosum, omnesq; partes simillimæ omniũ, quoad eius præstabat iudicio, similitudini dissimilitudo) His tot uerbis Cicero transtulit hanc Platonis breuissimam orationem, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνεύσατο πάντων τελεώτατον ὁμοιότατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχῆμα. νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου. Nam κυκλοτερὲς σχῆμα, ut intelligi potest, non solum interpretatus est, uerũ etiam suo splẽdore quasi illustrauit. In quo mihi quidem interpretis officio functus non uidetur. τελεώτατον in accusatiuo lego, non τελεωτάτων. in genitiuo plurali, ut duo ei figuræ attribuat, & summam rotunditatis perfectionem, & maximam partium omnium inter se similitudinem. Id ut putarem me admonuit illud τε adiectum superlatiuo ὁμοιότατον. ualet enim & uel que, ut eo loco, sic apud Platonem sæpissime. Itaque Cicero illa duo membra tractauit alijs duobus. Illud Ciceronis,

Omnesque partes simillimæ, nisi uerbum, sunt, intelligamus, recte non stabit. Ego malim in accusatiuo simillimas, ut ad uerbũ haberet pertineat. Illud uero, quod sequitur, Quo ad eius præstabat iudicio similitudini dissimilitudo, omnino corruptum est. Neque enim similitudini dissimilitudo, sed contra similitudo præstat dissimilitudini. in quo illud præstat pro pulchrius est, dixit. Est enim apud Platonẽ κάλλιον. Ita autem non esse legendum, Platonis uerba declarant. Nam ita est scriptum κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου, id est, præstat similitudo dissimilitudini. Cicero enim sæpe ab adiectiuo, quod uocant Grammatici ad substantiuum rei transfert dicendi genus. Ergo pro quo ad, dicendum est quòd. Cuius consilij & facti mei rationem exponendam putaui. Cicero participijs perquam raro utitur, libentiusque pluribus dicit, quod participij uis efficit. Itaque νομίσας dixit quod eius iudicio nõ existimans aut iudicans. Sic enim solet dicere, Quòd existimaret, q; putaret, quòd iudicaret, raro, existimans. In illo enim νομίσας, inclusa est causa & ratio facti. Mea igitur sententia, hic locus restituẽdus est hoc modo, Quod eius præstabat iudicio, dissimilitudini similitudo, Hic error traiectione syllabæ natus est.

Et cum tria sumpsisset, unam in speciem temperauit, naturamque illam, quam alterius diximus, ui cum eadem coniunxit) ui dicendum est, non uel, ut in cæteris positum est Est enim apud Platonem scriptum βίᾳ.

Eius autem particulæ interuallo relicto, habebat numerus ad numerum eandẽ proportionẽ comparationẽq; in extremis quam habent CCLVI, cũ CCXLIII. atque ita permixtũ illud ex equo hæc secuerat, etiam omne cõsumpserat) in cæteris falso scriptum est, sequi pro secuerat, uel certe secabat. Est enim apud Platonem κατέτεμνεν.

Ratio autem uera, quæ uersatur in ijs, quæ mutantur) in alijs utraque legitur, pro uera. Sunt enim hæc uerba eius, superioribus Ciceronis respondentia, λόγος δὲ ὁ κατὰ ταυτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος.

Cum autem in illis rebus uertitur, quæ manentes semper eædem, non sensu, sed intelligentia cõtinentur.) Hic locus in ijs libris quos ediderunt librarij ante annos duodecim, ita cum sequenti coniunctus erat, quasi perpetua ea esset & continuata oratio. Primus Badius paucis annis quàm excessisset è uita, & hunc eundem à reliquis separauit locis, & multa deesse animaduertit, & notauit. Quid autem & quantum deesset, nemo adhuc, quod quidem sciam, nec intellexit, nec exposuit. Ego qui utrumque coniungendis græcis cum latinis assecutus essem, me de studiosis discendi bene mererì posse speraui, si id scriptum reliquissem. Nec uero locum eum totum, qui deest, inter ea quæ à Cicerone conuersa sunt interijciendum suo loco putaui, quòd uererer ne quãdo illa mea pro Ciceronis haberẽtur atq; legerentur. Ac illa quidẽ uerba, Ita uim suã natura cõuertit, quæ in superioribus libris cõiũcta sunt cũ loco superiore, & illa, ius natura cõuerteret, quæ in posterioribus

ad locũ, qui ſequitur, uoluerũt librarij pertinere, falſo utrique poſuerunt: utrorumque autem error hinc manauit, quòd priores ita conſentire & quaſi conſpirare ſecum omnia poſſe putauerunt: poſteri ſolum cum proximo loco illa uerba uoluerunt.

Sic legendum eſt, Iſq; orbis, qui eiuſdem naturæ eſt, apte ſe torquens & uerſans, eadem denunciat: tum denique neceſſario intelligentia & ſcientia abſoluitur. In quo autem hæc innata ſint, id ſi quis alio nomine quã animi appellauerit, uehementer errabit. Cumq; hoc effectum à ſe exemplar, moueri ac uiuere, æternorum deorum effector & parens intelligeret, maxima eſt uoluptate affectus, ut magis æternitatis ſimilitudinem imitari cogitaret. Itaque ut ſempiternus ipſe animãs eſt, & hæc ipſa uniuerſitas, ſic talem animum quoad fierpotuit abſoluit. ita animantium quidem natura ſempiterna effecta eſt, quod quoniã naturæ, quæ generata eſt omnino accommodari non poteſt, idcirco imaginem æternitatis mobilem condere ſtatuit, & quod cœlũ ornari uoluit, fecit permanẽtis in eodem ſtatu æternitatis, in numero fluens, æternum exemplum, quod tempus dicimus. dies porro & noctes, & menſes & annos, cũ ante cõditum cœlũ non eſſent, ſimul atq; illa compoſita fuerunt, ijs dedit ortum & orignem. Sed cum hæc ipſa temporis ſint particulæ, illa etiam fuit & erit generati temporis ſpecies, profecto inſcite ea ad eam rem quæ ſemper manet, eadem accommodamus. Nam & fuiſſe eam & eſſe & fore dicimus, cum ſi uerum fateri uelimus, ipſam eſſe tantũmodo prædicare debeamus, & illa fuiſſe, & fore, quoniam in motu ſunt, in ijs rebus, uerſari deceat, quæ generatæ in tempore labuntur & fluunt. At uero res quæ ſemper in eodem ſtatu manet, omniſq; motionis expers eſt, nec ſe antiquiorem, nec iuniorem unquã effici, nec extitiſſe adhuc, aut fore in poſterũ cõuenit. Nec quicq̃ recipit eorũ. quæ ijs naturis ortus affixit & attulit, quæ ſenſibus ſunt præditæ, quæ eadẽ temporis, cui ad imitandum propoſita eſt æternitas, quodq; numero uertitur, genera extiterunt. Præterea hoc ſæpe dicimus fuiſſe quod fuit, & quod eſt eſſe, & fore quod ſit futurum, quorum nihil præclare dicimus. Ac de his quidem ſi accurate in præſentia diſſerere uelim, nullum tempus ſatis eſſe poßit. Ergo unà cum cœlo tempus ortum eſt, ut quoniam unà genita ſunt, ſimul etiam intereant, ſi modo unquam eorum futura eſt diremptio. idque ad exemplum æternæ naturæ effectum eſt, ut quàm maxime poßit, ipſum imitetur. Nam mundus ille huius exemplum ſempiternum ſolus per omne tempus, & fuit, & eſt, & futurus eſt. Cum hanc igitur deus habuiſſet in generando tempore rationem, ſol, luna, aliæque ſunt quinque quas errantes appellamus, ſtellæ generatæ, quaſi termini, cuſtodeſque numerorũ. Quæ parens & ædificator ſeptem corpora cum effeciſſet, in orbibus ſeptem per quos alterius naturæ conuerſio iret, ſic collocauit.

Hęc interpretatio eſt prioris loci uacui.

Itaq; cõuerſatione quã inter ſe habent, Lucifer, Mercurius, Sol, alij alios uincũt,

uicißimq; uincuntur) In libris qui annis superioribus editi sunt legitur, eaq; conuersione &c. In ijs qui proxime excusi sunt, scriptum est, eaq; concursatione, inter se habẽt &c. Ego pro eáque, itaq; legendum puto, quoniã apud Platonem est ὅθεν quod itaque efficit. Nullum uerbum est apud Platonem, quod illis duobus respõdeat. Sed tamẽ mihi concursationis magis probatur nomen, quàm conuersionis. Est enim communis quædam illis stellis non conuersio, sed concursatio, quippe cum sententia Platonis cursum habeant solis celeritati parem.

Omnes orbeis eorũ quasi helicis inflexione uertebat, quia bifariam contrarie simul procedentia efficiebant, ut quod esset tardißimum, id proximum fieret celerrimo) legendum est quasi helicis inflexione, nõ quasi facilitatis, ut in plerisque. Est enim apud Platonem στρέφουσα ἕλικα. Proclus explicat hanc helicis inflexionem, ponit enim medium tenere inter rectam motionem & circũuectionem, quasi dicas participem utriusque generis. uerba eius adhibui, quo hic locus facilius intelligi posset, καὶ δὴ σχῆμα τὸ ἕλικος οὐκ ἔστι σύμπτωμα κενόν ἀλλὰ τὴν μεσότητα συμπληροῖ τῶν τε εὐθυπορουμένων, καὶ τῶν κυκλοφορουμένων σωμάτων, κύκλος μὲν γάρ, ὥς εἴρηται μόνον ἐστὶ τῶν ἀπλανῶν, εὐθεῖα δὲ ἐστὶ τῆς γενέσεως, ἡ δὲ ἕλιξ ἐστὶ τῶν πλανωμένων, σύμμιξιν ἔχουσα περιφορείας τε καὶ εὐθείας. id est, Nec uero species motus helicis frustra comparata est, sed medium locum explet eorum quæ recta linea feruntur, quæque circumuehuntur. Circuitus enim, ijs solum, ut dixi, datus est, quæ inerrantes uocantur, recta progreßio ortui. Helix autem ijs stellis quæ errare dicuntur, cum ex circunuectione sit & recta motione conflata. Hoc loco lego, Quia bifariam, non ut alij, quam bifariam, quoniam apud Platonem est, διὰ δὴ διχῆ &c.

Quinque autem reliquis motibus orbem eum esse uoluit immobilem & stantem) in alijs uitiose positum est expertem, immobilem & stantem. Nam & Cicero expertis uocabulo nunquam dat ablatiuum, & apud Platonem est solum, ἀκίνητον καὶ ἑστώς.

Fusiones autem deorum) ijs qui proxime impreßi sunt, flexiones. Apud Platonem est χορείας.

Vos qui deorum satu orti estis attendite, Quorum operum ego parens effectorque sum, hæc sunt indissoluta me inuito) Sic in omnibus quos quidem legerim, scriptum reperi: illud quidem, me inuito, non potest consistere. Nam contra potius legendum est, Me nõ inuito, siquidem apud Platonẽ est ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος. Apud diuum Augustinum in lib. 13. de ciuitate c. 16. melius est, nutu meo, ἐμοῦ γε θέλοντος, & tamen hæc ipsa uerba dum profert Cic interpretationẽ nominat. Illud indissoluta, non probo. ἄλυτον enim non indissolutum dicitur, sed indissolubile. Et sic D. Augustinus legit.

Cum autem animos corporibus inseuisset) in alijs uitiose positum est contra:

Cũq; animis corpora inseuisset. Qui error adeo planus est & perspicuus, ut mirer eum à nemine esse animaduersum. Nam quis corpora animis inseri dicat? Platonis hic locus facile indicat, ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθῆσι.

Necesse erat sensum existere unum, communemque omniũ, uehementiore motu concitatũ, coniunctũq; naturæ) In alijs pro cõcitatũ & coniunctum posita sunt hæc in ablatiuo, concitato & cõiuncto. Sed Platonis lectione facile intelligi potest ita ut posui legendum esse. Apud eũ enim hi sunt duo accusatiui αἴσθησιν σύμφυτον.

Deinde ut huic animanti, principem se ducémque præberet, uitámque eius pulcherrime regeret, & gubernaret, nisi quatenus ipse sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret) In exẽplaribus fere omnibus, interiectum fuit nescio quo modo beneficijs. Ita enim scriptum est, Nisi quatenus ipse beneficijs sua culpa &c. Quod cum intelligeret quidam qui proxime hunc librum cum cæteris Ciceronis edidit, hunc errorem ut corrigeret enixus est, & similem induxit. Ita enim in libro quem impreßit legitur, Quatenus non ipse benefactus, sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret. Sic & illud nisi, sustulit, & pro beneficijs, benefactus posuit. Ego si Platonis uerba subijciam, spero me omnibus consilium factumque meum facile probaturum, τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά. τό, τε ἐπίλοιπον ὅσον ἔτι ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι, τοῦτο καὶ πάνθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένοις, ἄρχειν καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον. Paulò altius uerba Platonis repetiui, quàm Ciceronis interpretationem. Itaque superiora non erit alienum repetere, quo facilius res intelligatur. Post autem sationem eam, dijs, ut ita dicam, iunioribus permisit, ut corpora mortalia effingerent, quantumque esset reliquum, ex humano animo quod debet accedere, id omne & quæ sequentia essent, perpolirent & absoluerent. Illud ἄρχειν παρέδωκε, uertit permisit, ut ducem se principémque præberet. Equidem fateor quò pertineant uerba hæc omnia numeri singularis ignorare me, nisi ad deos, quos uocat iuniores. Quod si ita est, uitiose pro plurali singulare positum est. Non posse autem ad illud pertinere, quod ait reliquum ex humano animo, hinc intelligi potest, quòd cum totus animans non potest esse in uitio nisi sit animans, tamen hoc modo permisisse deus animo diceretur, ut animantis uitam regeret optime, nisi si quis sua culpa ipse sibi aliquid miseriæ quæreret. Quasi uero animus ipse sibi & toti animanti miseriam & malum minime quærat. Iam uero cum apud Platonem illud παρέδωκε iunctum sit cum datiuis, τοῖς νέοις θεοῖς, & ad infinitiuos πλάττειν, ἄρχειν & διακυβερνᾶν pertineat, cui dubium est quin actio eorum infinitiuorum ad illos deos iuniores referri debeat? His igitur rationibus adductus in plurali legendum arbitror, principes se ducésque præberent, regerent, & gubernarent. Sed uenien-

dum est tandem aliquando ad id, quod disputationi huius loci initium causamque dedit. In his Platonis uerbis nulla fit beneficiorũ nec benefacti mentio. Itaque tolli utrunque debet. Nam utrum illud nisi, dicẽdum nec ne sit, interest ad sententiam. Et certe si dicamus quatenus, id tenendum est necessario, sin dicamus pro quatenus, qui, cui apud Plat. ὅτι respondet, delendum erit omnino. Est igitur uel ita legendum ut posui, Nisi quatenus ipse sua culpa, sibi aliquid miseriæ quæreret. uel certe hoc modo, qui non ipse sua culpa, &c. Hoc autem posterius ferri non potest. Neque enim hæc latina sit oratio, uitamque eius pulcherrime regerent, & gubernarent, qui non ipse sua culpa sibi aliquid miseriæ quæreret. Relinquitur ergo, ut illud nisi quatenus &c. retinendum sit.

Quod tum denique eueniet, cum illa quæ ex igne, aëre, aqua, atque terra turbulẽta & rationis expertia insederint, ratione depulerit) Illud denique traiectũ erat in illum locum, denique ratione depulerit. Alio autem loco docui hanc propriam esse Cic. locutionem tum denique, cum.

Itẽq; in eo influente atque effluente animi diuini ambitus illigabant) In exemplari quod proxime cum cæteris editum est pro animi diuini, quod in omnibus quæ superioribus temporibus emissa sunt, scriptum erat, animo diuino, nescio quis corrector adhibuit. si is corrector nõ corruptor appellãdus est. Nec uero eum reprehendens, eodem crimine damnari iure possum. Plato enim & illum arguit temeritatis, & me à crimine liberat. Sic enim apud eum scriptũ est, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον.

Ita totum animal mouebatur illud quidẽ, sed immoderate, & fortuitu, ut sex motibus ueheretur. nam & ante & pone ad læuam & ad dexteram, & sursum & deorsum, modo huc modo illuc) Omnibus in libris, quos adhuc legi hic locus coniunctus est cum illo qui sequitur, Sed si in splendore consedit &c. Nemoque adhuc, quòd sciã, nec deesse hic aliqua, nec quanta deessent obseruauit ac notauit. Hoc ne quis post hac in errore uersetur, prouidebo. Quæ igitur desunt sequũtur.

hæc est ĩterpretatio secũdi loci vacui

Cumque magna aquarum copia & influeret & efflueret, unde uictus cultúsque præberetur, multo etiam maiores perturbationes afferebant morbi, qui omnes tum opprimunt, cum corpus cuiuspiam extrinsecus ignem uehemẽtiorem sensit: aut à terræ soliditate, aut ab aquæ humore, uel etiam aëris flatu occupatur & offenditur. Ita ab his omnibus, usque ad animum per totum corpus appulsus hi uehementiores pertinent. Ob eamque causam omnes sensus appellati sunt, hiq; tum in eo quod adest, quodq; præsens est, maximos & plurimos ciẽt motus, adiutoreq; riuo, qui continenter fluit. uehementi pulsu animi orbes ambitusque concitant. Ac ambitũ quidẽ, qui eiusdẽ est similisq; naturæ, contrariũ adepti cursum, & initio & in cursu impediunt: eam autem quæ est alterius dissipant: ut ipsi tria interualla, quæ interiecta sunt inter dupla ac tripla, itemque media, ac uincula sesqui

altera, & sequitertia, & sequioctaua (nam ipsi animi dissolui non possunt) nisi ab eo qui colligauit) omni genere mouendi uersent, & torqueant, omnesq; animi orbes dissipent, & dissidijs agitent, quibuscunq; possunt. Ita orbes uix inter se cõnexi & colligati mouẽtur illi quidẽ, sed temere ac fortuitu, alias contra, alias oblique, interdũ supini: ut cũ quis supinus caput humi defigit, pedes uero sursum ad aliquẽ tollit: tũ & in eo qui sic affectus est, & in ijs qui spectãt, dextra læua & læua quæ dextra sunt uidentur. Hæc igitur omnia & alia eiusdẽ generis, cũ in orbib⁹ cõtingũt, si quid uel eiusdẽ gñis uel diuersi in eos incurrerit, tum quod eiusdẽ naturæ, quodq; alterius cõtra, q̃ uera ratio patiatur, appellãt, mendacésq; & amẽtes sunt, neq; tũ uel unus inter eos orbis obtinet principatũ. Quod si extrà sensus aliqui moueantur, totúmque animum unà secum traxerint, tum uidentur qui parent regere ac imperare. Ob easque omnes uehementiores motus, cum initio mortalis corporis uinculis animus includitur, amens primum, & expers rationis existit. Cum uero paulũ firmitatis leni flatu accesserit, animique orbes rursum tranquillitate, secundoq; uẽto usi suũ cursum conficiũt, progredientibusque ætatibus cõfirmantur, tum denique figuram naturæ suæ accommodatam adepti, omniumque orbium circunuectiones optabili cursu usæ, quid à quoque differat, quæ quanque rẽ res cõsequatur rite discernũt, eúmque in quo ipsi sunt sapientẽ efficiunt. Quod si quis cum recta educatione disciplinam & doctrinam coniunxerit, is grauissimo morbo declinato, sanus & sapiens omnino futurus est. Sin uitæ cultũ neglexerit, confecto cursu ætatis, imperfectus & imprudens uiam ad inferos ferentem rursum ingreditur. Sed hæc ipsa posterius oriuntur. Nunc de ijs quæ nobis hoc tempore proposita sunt, disserendum est. Ac prima quidem corporum animorúmque origo & institutio, quas ob causas, quaque dei prouidentia extiterit, probabili oratione disputabimus. Duos quidem diuinos ambitus, cum uniuersitatis huius figuram, quæ rotũda erat, deus recordãdo spectaret, in globoso corpore colligauit, eo quod caput dicimus. quo nihil est in nobis diuinius. quódque in nobis principatũ tenet, Huic cum dij parere totum corpus uellent, orbes etiam uniuersos attribuerunt, quòd intelligerent fore, ut omnibus motibus ueheretur, At ne si uolueretur supra terram, quæ partim accliuis partim decliuis esset, errores ascensus, & descensus, uitare non posset, hanc corporis magnitudinem, quasi currum quendam ei dederunt. Hinc proceritatem corpus adeptum est. Quatuor etiam membra in longitudinẽ porrecta, cum deus uiam esset fabricatus, corpori natura tribuit, quibus fultum & nixum, facile omnes locos adire, uiarumque asperitates & molestias superare posset, idq; eò fecit quod eius domicilium ferret, quo nihil in nobis diuinius est, nihil sanctius. Crura præterea & manus, ob has causas datæ sunt omnibus. Motu uero eo quo pone mouẽtur homines, cũ præstãtiorẽ & ad imperij rationẽ aptiorem eum dij intelligerent, quo ante progrediũtur, eo magna ex parte in-

grediendi membra habuerunt. Sed quia finitam oportuit & dissimilem hominem habere priorē partem corporis, idcirco primum in capite os collocarunt, cui opportunitates totius animi prouidentiæ accommodatas attexuerunt, in eaque priore parte instituerũt naturæ principatum. Opportunitatem autem primam fabricati sunt oculorum luciferorum, quos hac de causa colligarunt. Quicquid ignis minime incendit, luménque suaue affert, suum cuique diei & proprium esse uoluerunt. Nam qui in corporibus nostris insitus est ignis huius germanus, eum deus liquidum & purum, ab oculis fluere ac labi uoluit: cum id omne quod in oculis leue ac crebrum est, ac multo magis quod medium est expleuisset. Ita quod in illis est crassius, omne cohibitũ: quod rarius ac purius solum euolauit. Cum igitur lumen diurnum in oculorum radios diffunditur, tum par ac similis ignis, cum simili fusus & cõcretus, unum corpus, aptum ac familiare cum illo efficit, oculorum acie in eum locum recte intenta, quo loco ignis interioris, & ignis externi fit concursio. Ita totum lumen consensione quadam mutuáque conuenientia cum adeptum est propter similitudinem, quicquid arripuerit, aut quicquid ipsum, id cum pulsu agitauit in omni corpore usque ad animum, sensum eum quo cernimus, excitat. Cum uero noctu cognatus ignis abscessit, dissipatur. Nam ad ignem alterius generis erumpens ipse commutatur & extinguitur, quòd cum proximo aëre, qui lucis expers est, nullum habeant commercium. Itaque & cernere desinit, & somni inducit exordium. Nam palpebræ, quas dij oculorum causa machinati sunt, cum hæc commixta sunt, uim ignis intrinsecus cohibent. hæc autem per totum corpus fusa, motus interiores demulcent: quibus mitigatis quies & somnus obrepit. Ac quies quidem si diuturna sit, exigua insomnia contingunt: Sin reliquiæ maiorum quarundam perturbationum inhæreant, quales qualibusque ex locis perceptæ sunt, tales & tantæ somniorum species in animo extrinsecus solent existere. Nam earum imaginum ac simulacrorum, quæ in speculis effinguntur, eorũq; quæ ex perspicuitate & læuitate oriũtur, facilis est explicatio. Adhuc ea quæ cõmemoraui, nescio quo casu interciderũt. Nunc reliqua uideamus. Illud quidem quod sequitur cõuersum à Cicerone, aliqua ex parte non cohæret. Nã longæ Platonis respondet illius perbreuis hæc oratio, Sed si in splendore consedit, tum uel eadem species, uel interdum immutata redditur, cum ignis oculorum cum eo igne qui est ob os offusus, se confudit & cõtulit. Sed melius est Platonis, cui hæc respondet, subijcere orationem. Erit enim planius, ἐκ γὰρ τῆς ἐντὸς, ἐκτός τε τοῦ πυρὸς ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις, ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γινομένου, καὶ πολλαχῇ μεταριθμηθέντος πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ, περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ. Multa hic sunt, quæ Cicero non conuertit, nisi forte hic locus corruptus fuit, ut plerique alij, quod facile intelligi hinc potest. Nam &

apud Platonem est scriptum γὰρ, quod affert rationem superioris orationis, & apud Ciceronem, Sed, quod ab illo γὰρ longe diuersum omnes intelligunt. Quocirca malim ego, Nam, legere. Illud etiam intelligendum est, cum apud Platonem hæc duo sint scripta, περὶ δὲ λεῖον καὶ λαμπρὸν, apud Ciceronem autem tantũmodo alterum. si in splendore, illud alterum in leuitate addendum esse. Sed aliquis forte quærat, quæ apud Platonem his Ciceronianis uerbis paria sint, uel eadem species, uel interdum immutata redditur. Nec mihi illud sine causa quærere uideatur. Adeo enim hæc Ciceronis uerba dissimilia uidentur ijs quæ apud Platonem idem efficiunt, ut uix intelligi possit. Sunt autem hæc εἶδός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γιγνομένου, καὶ πολλαχῇ μεταρρυθμισθέντος. Vnam enim speciem dixit εἶ, & μεταρρυθμισθέντος, uertit species immutata, & γιγνομένου redditur. quod in secundo de diuinatione dixit, existit, Existunt species somniorũ. μεταρρυθμισθῆναι ergo dixit pro μεταβαλεῖν, uel ἀλλοιοῦσθαι. Lego ego confudit in præterito non in præsenti confundit, propter uerbum adiectum, contulit.

Atqui hæc omnia ex eo genere sunt, quæ rerum adiuuant causas, quibus utitur ministris Deus) Ministris hic legendum est, non ministerijs, quod uerbum in cæteris est omnibus. Est enim apud Platonem, οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται.

Nunc uero dies noctesque oculis cognitæ, tum mensium annorúmque conuersiones numerum machinatæ sunt, & spatium temporis dimensæ sunt, & ad quæstionem totius naturæ impulerunt, quibus ex rebus philosophiam adepti sumus: quo bono nullum optabilius, nullum præstãtius neque datum est mortalium generi deorum concessu atque munere, neque dabitur) Vitiose legebatur ad numerum machinatæ sunt. Tollenda est enim ad præpositio, ut numerum sit accusatiuus illius machinatæ sunt, quod uerbum est non passiuæ, sed actiuæ significationis. Hoc autem facile intelligi ex Platone ipso potest, apud quẽ scriptum est hoc modo. μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι μεμηχάνηνται μὲν ἀριθμὸν, χρόνου δὲ ἔννοιαν, περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτησιν ἔδοσαν. In hac autem oratione habet finem & terminum quicquid à Cicerone conuersum reperi. Ita fit, ut quousque interpretando progressus sit, ignorem. illud certe cõfirmare possum, multa deesse, nec solum ea quæ ille transtulerit, sed ea etiam quibus in dialogis sermonem solitus sit claudere. Quinetiam si Nonium Marcellum audiamus, reliqua omnia transtulit. Cum enim aliquid ex libro Ciceronis de Vniuersitate profert, eum ita inscribit, Cicero in Timæo. Velut in dictione exordium. Cicero in Timæo, Difficillimum autem est in omni conquisitione rationis exordium. Vitiose enim legitur facillimũ. Est enim scriptum apud Platonem hoc modo, μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. Quod sane argumenti satis est, totum librum ab eo esse cõuersum, & hunc librum inscriptum Timæum fuisse, non de Vniuersitate. Quo autem pacto inscriptus sit de Vniuersitate, si quis requirat, equidẽ id uere mihi uideor posse

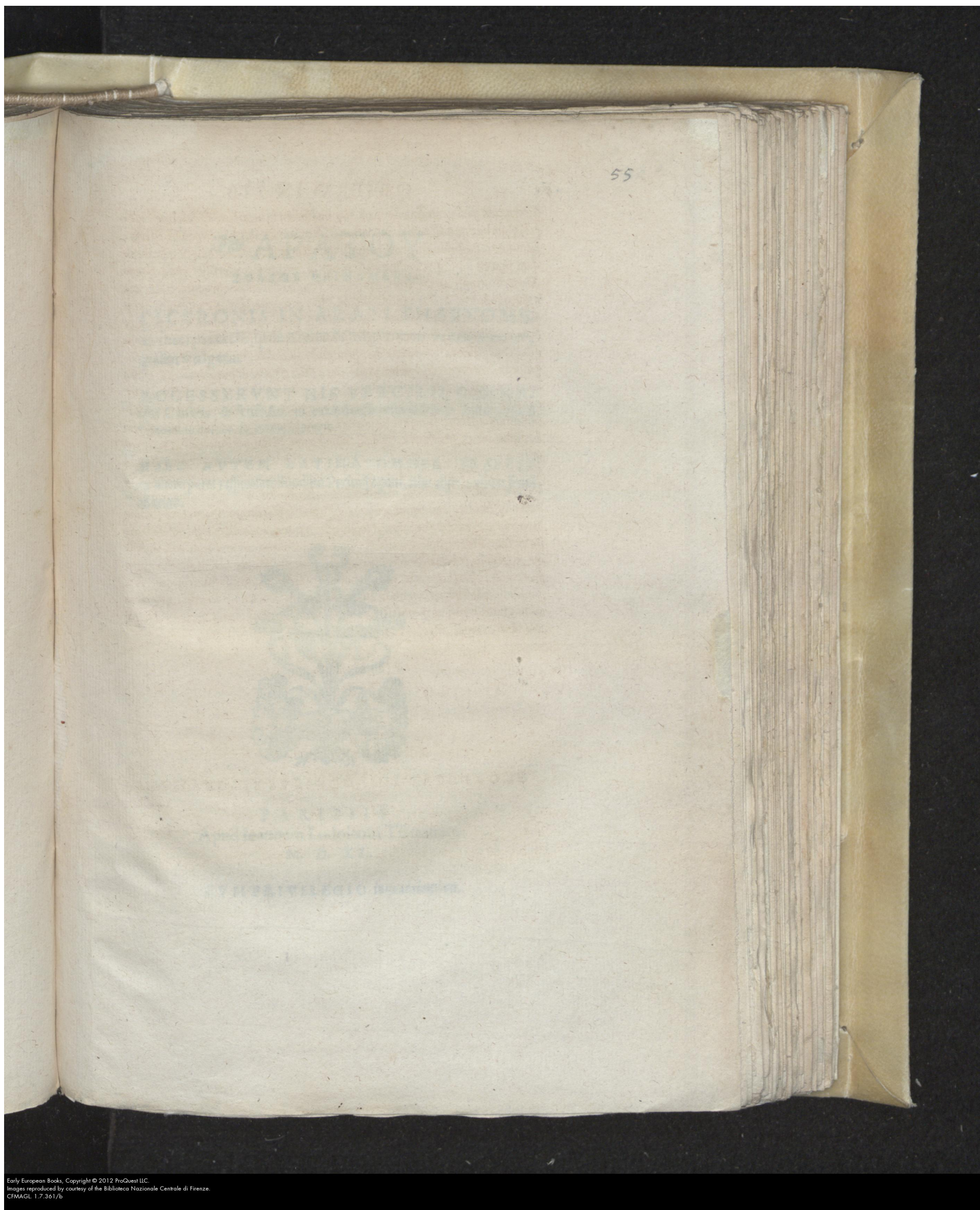
dicere, cum paulo ante finem eorum quæ hodie sunt in manibus, aliquis hæc legisset, Nam hæc quæ est habita de Vniuersitate oratio à nobis, haud unquam esset inuenta, &c. is libri huius propriam inscriptionem existimans, curauit sic inscribendum. Nam si hanc quæ hodie extat, tantum particulam conuertisset, quid Nonio Marcello uenisset in mentem Ciceronis in Timæo testimonium producere? Huc accedit, quòd idem auctor quoties aliquid affert ex œconomico Xenophontis quem Cicero conuertit, Ciceronem in œconomico Xenophontis nominat. Quapropter hunc ego librum de Platonis Timæo sic conuersum arbitror, ut totus toti respondeat. Quem si totũ haberemus, diui boni, quàm splendide, quàm ornate, quàm copiose de Græcorum disciplinis, præsertim de philosophia disputaremus? Quanta uero inde copia & ubertate dicẽdi instructi ad Græcorũ libros & tractandos & conuertendos ueniremus? Sed tamen hæ reliquiæ magnum nobis ad id ipsum adiumentum afferent, si omnes locutiones, omnia dicendi genera, quibus hic unus liber abundat, & plurimis & splendidißimis, omni studio persequamur. Quapropter omnes hortor qui studiosi sunt græcarum literarum, ut cum primum aliquid scire græce cœperint, hos duos libros Platonis & Ciceronis sibi proponant ad legendum, ad meditandum, ad imitandum: in his duobus coniungendis omnem operam diligentiam, studiúmque consumant. Quod si fecerint, mirificos certè studiorum suorum fructus percipient. Neque enim genera modo dicendi splendida prope infinita, illustrémque orationem, quæ apud Ciceronem perpetua est, discent & cognoscẽt, sed quæ græca etiã eiusdem generis idem declarent, uidebunt. Ita siue contenti suo studio, nihil cæteris uolent tradere, sibique ipsi solis cõsulent, siue sua studia ad aliorum commoda referenda ducent, hoc consequentur illi, ut & facilius græca intelligant, & disertius explicẽt: hi etiam ad omnes artes & disciplinas Græcorum tractandas interpretandásque ueniant instructiores.

FINIS.

PARISIIS.

EXCVDEBAT IO. LODOICVS TILETANVS.

M. D. X L.

56